

CORUPȚIE, ANTICORUPȚIE ȘI CRITERIUL DE GEN

STUDIU

Chișinău, 2026

Acest studiu a fost elaborat de Centrul de Analiză și Prevenire a Corupției (CAPC) în cadrul proiectului „Core support to the CAPC”, cu sprijinul Suediei.

Opiniile exprimate reflectă poziția autorilor și nu reprezintă în mod neapărat punctul de vedere al finanțatorului.

CUPRINS

CUPRINS	3
1. INTRODUCERE: DE CE CONTEAZĂ GENUL ÎN ANTICORUPȚIE?	4
1.1. Context internațional: gen și corupție	4
1.2. Context național: Republica Moldova – exemplul unei transformări în curs.....	6
1.3. Obiectivele studiului și metodologia de cercetare	7
2. CORUPȚIA PRIN PRISMA CRITERIULUI DE GEN. ANALIZA FENOMENULUI	10
2.1. Diferențe de comportament și percepție: sunt femeile mai puțin predispuse la acte de corupție?	10
2.2. Genul și corupția: manifestări structurale în contextul Republicii Moldova	10
2.3. Forme specifice de corupție bazată pe gen: Conceptul de <i>sextortion</i> (abuzul de putere pentru a obține favoruri sexuale) – zona invizibilă a statisticilor clasice.....	13
2.4. Impactul diferențiat: cum afectează „mica corupție” femeile comparativ cu bărbații.....	18
3. ANALIZĂ COMPARATIVĂ ROMÂNIA – REPUBLICA MOLDOVA: REPREZENTAREA FEMEILOR ÎN FUNCȚII PUBLICE ȘI CORUPȚIA	22
3.1. Dinamica reprezentării politice: stagnare vs. salt istoric	22
3.2. Discrepanțe de gen în statisticile penale	25
3.3. Analiză critică: corelații, cauzalități și „stânca de sticlă”	25
4. REZULTATELE CERCETĂRII SOCIOLOGICE: PERCEPȚII ȘI EXPERIENȚE PRIVIND CORUPȚIA...27	
4.1. Metodologia cercetării și analiza experiențelor și percepțiilor privind corupția	27
4.2. Rezultatele cercetării: experiențe și practici privind corupția în sistemul educațional	28
4.2.1. Chestionarul aplicat și profilul respondenților	28
4.2.2. Analiza răspunsurilor pe blocuri tematice.....	31
4.2.3. Concluzii: modul în care genul influențează corupția în sistemul educațional.....	37
4.3. Rezultatele cercetării: percepții generale privind corupția și genul	38
4.3.1. Chestionarul aplicat și profilul respondenților	38
4.3.2. Concluzii: percepții generale asupra relației dintre gen și corupție	48
4.4. Sinteza rezultatelor sociologice: genul în dinamica corupției	49
5. CONCLUZII ȘI RECOMANDĂRI.....	52
5.1. Sinteza rezultatelor. Integrarea criteriului de gen: necesitate sau opțiune în strategiile anticorupție?	52
5.2. Recomandări de politici publice	53
Anexa 1. Chestionar „Femei și bărbați în fața corupției în educație”	55
Anexa 2. Chestionar „Femei și bărbați în fața corupției”	61

1. INTRODUCERE: DE CE CONTEAZĂ GENUL ÎN ANTICORUPȚIE?

1.1. Context internațional: gen și corupție

În mod tradițional, corupția a fost definită și combătută ca un fenomen economic și juridic, neutru din punct de vedere al genului. Reglementările penale în materie de combatere a corupției, astfel cum sunt structurate în instrumentele internaționale¹ relevante și reflectate în legislațiile naționale, sancționează „funcționarul” care ia mită, fără a distinge dacă acesta este bărbat sau femeie, și fără a analiza dacă impactul actului de corupție este resimțit diferit de către persoane în funcție de genul lor. Această abordare, calificată în surse de specialitate² drept neutră din perspectiva genului, pentru o perioadă îndelungată, nu a avut în vedere în mod explicit diferențele structurale dintre femei și bărbați în ceea ce privește accesul la putere, resurse și rețele de influență.

În ultima perioadă, la nivel internațional se observă o schimbare de paradigmă, reflectată în pozițiile și analizele unor structuri precum Organizația Națiunilor Unite, Organizația pentru Cooperare și Dezvoltare Economică și Transparency International, care evidențiază faptul că strategiile anticorupție care nu integrează dimensiunea de gen tind să fie mai puțin eficiente și pot contribui la menținerea sau perpetuarea inegalităților existente.

În sensul prezentului studiu, *criteriul de gen* este utilizat ca instrument analitic pentru a examina modul în care diferențele structurale dintre femei și bărbați – în ceea ce privește accesul la putere, resurse și instituții – influențează atât expunerea la corupție, cât și percepțiile, comportamentele și oportunitățile asociate acestui fenomen.

Analiza corupției prin prisma genului nu mai este opțională – este necesară pentru a înțelege fenomenul real, fiind susținută de patru motive structurale majore:

Expunerea diferențiată la „mica corupție”. Deși „marea corupție” (deturnarea fondurilor publice, contracte guvernamentale trucate) este dominată statistic de bărbați – care ocupă majoritatea funcțiilor de decizie înaltă –, femeile sunt victimele principale ale „micii corupții”. La nivel global, femeile sunt, în mod tradițional, principalele responsabile pentru îngrijirea familiei (*care economy*). Acest rol le obligă să interacționeze mult mai frecvent decât bărbații cu serviciile publice de bază: școli,

¹ **Convenția Organizației Națiunilor Unite împotriva corupției**, adoptată de Adunarea Generală a Organizației Națiunilor Unite prin Rezoluția nr. 58/4 din 31 octombrie 2003 care incriminează faptele de corupție prin raportare la calitatea de funcționar public, fără a introduce diferențieri bazate pe criteriul de gen și fără a prevedea obligația evaluării impactului diferențiat al corupției asupra femeilor și bărbaților; **Organizația pentru Cooperare și Dezvoltare Economică (OCDE)**, *Genul și corupția: care sunt legăturile?*, Documente de lucru OCDE în domeniul guvernării publice, care subliniază faptul că legislațiile anticorupție tratează corupția ca fenomen juridic neutru din perspectiva genului, în timp ce efectele acesteia pot varia în funcție de poziția socială și de accesul diferit al femeilor și bărbaților la serviciile publice.

² **Sinteză tematică privind mainstreaming-ul genului în programele anticorupție** – Oficiul Națiunilor Unite pentru Droguri și Criminalitate (UNODC) https://www.unodc.org/documents/Gender/20-05712_Corruption_Brief_ebook_cb.pdf; **Publicație introductivă privind legătura dintre gen și corupție** - SIDA, *Gender and Corruption (2015)*: <https://cdn.sida.se/publications/files/-gender-and-corruption.pdf>; **Statutul cercetării privind genul și corupția** Transparency International/U4 Helpdesk, *State of Research on Gender and Corruption (2009)* <https://www.u4.no/publications/state-of-research-on-gender-and-corruption>; **Perspective UNDP asupra legăturii corupție-gen** - UNDP/UNIFEM, *Corruption, Accountability and Gender: Understanding the Connections (2010)* <https://www.undp.org/sites/g/files/zskgke326/files/publications/Corruption-accountability-and-gender.pdf>.

spitale, servicii de asistență socială sau obținerea de documente civile pentru copii. Astfel, UNDP și Huairou Commission³ au documentat că femeile din comunități locale se confruntă frecvent cu cereri de mită pentru a accesa drepturi fundamentale, fiind afectate disproporționat de ineficiența administrativă⁴.

Corpul femeii ca monedă de schimb: fenomenul sextortion. O limită importantă a abordărilor clasice ale corupției o constituie focalizarea aproape exclusivă asupra mitei de natură financiară. Analiza prin criteriul de gen a extins acest cadru, evidențiind existența unor forme de corupție în care avantajul solicitat nu este pecuniar, ci de altă natură, precum favorurile sexuale. Sursele de specialitate utilizează noțiunea de *sextortion* pentru a descrie situațiile în care raporturile de putere sunt exploatare în mod abuziv, în afara logicii tranzacțiilor financiare. Relevanța acestui fenomen pentru analiza corupției rezidă în vulnerabilitățile structurale asociate genului și în dificultatea încadrării juridice uniforme, aspecte care vor fi dezvoltate în secțiunile următoare.

Accesul inegal la rețelele de corupție. Studiile sociologice arată că actele de corupție se bazează adesea pe rețele informale de încredere și complicitate (cunoscute în literatura de specialitate drept „old boys’ networks”⁵). Întrucât femeile au fost, istoric, excluse din cercurile înalte ale puterii politice și economice, acestea au avut oportunități mai reduse de a participa la formele de „mare corupție”. Această perspectivă nuancează teoria conform căreia femeile ar fi „mai cinstite prin natura lor”, sugerând că diferențele observate pot fi explicate, cel puțin parțial, prin accesul inegal la poziții de putere, resurse și rețele informale. Analiza corupției din perspectiva dimensiunii de gen examinează dacă integritatea aparentă a femeilor reflectă o trăsătură intrinsecă sau este, mai degrabă, rezultatul unei lipse structurale de oportunitate („dacă nu ești invitat la masă, nu poți fura tacâmurile”).⁶

Diversitatea ca antidot instituțional. Datele empirice disponibile indică existența unei corelații între nivelul de reprezentare a femeilor în instituțiile politice și indicatorii de guvernare și integritate publică. Astfel, indicatorul Băncii Mondiale privind proporția locurilor ocupate de femei în parlamentele naționale arată că, la nivel global, ponderea parlamentarelor a crescut constant în ultimele decenii, însă rămâne sub pragul de 30 % în majoritatea statelor, situându-se în jurul valorii de 27 % în anul 2024⁷. Analizele comparative sugerează că statele cu o reprezentare mai ridicată a femeilor în parlamente tind să înregistreze niveluri mai scăzute ale corupției percepute. Deși relația de cauzalitate este una complexă – întrucât regimurile democratice consolidate promovează simultan egalitatea de gen și statul de drept – ipoteza de lucru susținută în analizele empirice ale Băncii Mondiale este că diversitatea de gen în instituțiile publice (inclusiv în poliție, justiție și administrația

³ Huairou Commission este o organizație internațională neguvernamentală, înființată în 1995, care activează ca rețea globală de organizații de femei la nivel comunitar și colaborează cu agenții ale Organizației Națiunilor Unite în domenii precum guvernarea locală, dezvoltarea comunitară și integrarea dimensiunii de gen în politicile publice.

⁴ United Nations Development Programme (UNDP) și Huairou Commission, *Seeing Beyond the State: Grassroots Women’s Perspectives on Corruption and Anti-Corruption* (New York: UNDP, 2012)

<https://www.undp.org/sites/g/files/zskgk326/files/publications/Grassroots%20women%20and%20anti-corruption.pdf>

⁵ Termen consacrat în literatura sociologică pentru a descrie rețele informale masculine de putere și influență

⁶ OSCE, *Gender and Corruption: What Do We Know?*, 2019: <https://www.osce.org/sites/default/files/f/documents/4/6/507569.pdf>

⁷ Banca Mondială, *Proportion of seats held by women in national parliaments (%)*, World Development Indicators (date furnizate de Inter-Parliamentary Union – IPU), World Bank Open Data: <https://data.worldbank.org/indicator/SG.GEN.PARL.ZS>

publică) contribuie la fragmentarea monolitelor de putere, la creșterea transparenței decizionale și la diminuarea toleranței față de practicile corupte tradiționale⁸.

În lumina acestor patru dimensiuni structurale, devine evident că relația dintre gen și corupție nu este una accidentală, ci sistemică. Neutralitatea de gen a politicilor anticorupție nu mai este un semn de imparțialitate, ci o limitare. În forma actuală, aceste politici tratează în mod egal situații care, în realitate, nu sunt egale.

Atâta timp cât instrumentele de monitorizare și sancționare ignoră realitățile specifice cu care se confruntă femeile – fie ca victime ale extorcării sexuale, fie ca actori excluși din rețelele de putere, dar și ca potențiali agenți ai schimbării – eforturile anticorupție vor rămâne incomplete.

Prin urmare, integrarea criteriului de gen în studiul integrității depășește sfera dezbaterilor despre corectitudine politică; ea devine o condiție *sine qua non* pentru eficiența administrativă.

Prezentul studiu pornește de la premisa că înțelegerea acestor dinamici de gen nu doar că explică mai bine fenomenul corupției, dar oferă și pârgii noi, neexplorate suficient până acum, pentru prevenirea și combaterea sa. Prin urmare, acest studiu nu își propune doar să compare cifre între sexe, ci să înțeleagă cum inegalitatea de gen alimentează corupția și cum împuternicirea femeilor poate deveni un instrument strategic în politicile anticorupție.

1.2. Context național: Republica Moldova – exemplul unei transformări în curs

În acest peisaj global al cercetării, Republica Moldova prezintă un interes aparte, putând oferind un cadru empiric relevant pentru examinarea ipotezelor privind genul și integritatea. În ultimii ani, țara a cunoscut o schimbare de paradigmă politică semnificativă, care se suprapune, într-o manieră relevantă din punct de vedere analitic, cu ipotezele discutate anterior.

Relevanța cazului moldovenesc derivă, în principal, din două aspecte fundamentale:

Feminizarea conducerii structurilor anticorupție la nivel înalt. Spre deosebire de multe state din regiune, Republica Moldova a cunoscut o prezență feminină fără precedent în cele mai înalte funcții ale statului (Președinția, Guvernul) și în conducerea instituțiilor de combatere a corupției (Procuratura Anticorupție), având ca platformă politică centrală tocmai lupta împotriva corupției. Această realitate oferă oportunitatea unică de a analiza dacă „voința politică” feminină se traduce printr-o curățare sistemică a administrației sau dacă se lovește de rezistența structurilor birocratice moștenite.

Dubla condiționalitate europeană. În contextul statutului de țară candidată la Uniunea Europeană (UE), Republica Moldova se află sub o presiune dublă de reformă.

⁸ World Bank, *Are Women Really the “Fairer” Sex? Corruption and Women in Government*, document de lucru al Băncii Mondiale: <https://documents.worldbank.org/en/publication/documents-reports/documentdetail/305281468779674425/are-women-really-the-fairer-sex-corruption-and-women-in-government>

Capitolele de negociere cu UE impun simultan standarde riguroase de stat de drept (justiție și drepturi fundamentale) și politici transversale de egalitate de gen. Astfel, autoritățile de la Chișinău sunt obligate să nu mai trateze aceste două domenii ca fiind separate, ci să demonstreze progrese integrate.

Totodată, paradoxul moldovenesc persistă: deși la vârful piramidei decizionale există femei care promovează integritatea, la baza societății, „mica corupție” (educație, sănătate, administrație publică etc.) continuă să afecteze disproporționat femeile. Acest contrast între *leadership-ul* feminin integru și vulnerabilitatea femeilor la nivelul cetățeanului simplu face din Republica Moldova un subiect de studiu critic pentru înțelegerea limitelor și oportunităților în anticorupție.

1.3. Obiectivele studiului și metodologia de cercetare

Pentru a depăși nivelul speculațiilor teoretice privind relația dintre gen și integritate, prezentul studiu propune o abordare care combină analiza datelor macro-statistice internaționale cu o cercetare sociologică originală. Demersul este structurat pe două paliere complementare: identificarea tendințelor relevante la nivel global și examinarea modului în care acestea se reflectă în percepțiile și experiențele la nivel local.

Obiectivele specifice ale studiului sunt următoarele:

- ✓ Validarea corelației dintre reprezentare și integritate. Analiza măsurii în care o prezență feminină sporită în funcțiile de decizie este asociată cu un nivel mai scăzut al corupției percepute, inclusiv prin verificarea dacă tendințele identificate la nivel internațional se regăsesc în percepțiile respondenților din cadrul cercetării sociologice.
- ✓ Demontarea mitului „sexului mai corect”. Examinarea ipotezei potrivit căreia femeile ar manifesta o aversiune intrinsecă față de risc și comportamente corupte, prin analiza alternativă a explicațiilor de natură structurală, legate de accesul inegal la poziții de putere, resurse și rețele de oportunitate.
- ✓ Analiza sectorială a vulnerabilităților (cu accent pe domeniul educație). Identificarea modului specific în care corupția afectează femeile și bărbații într-un sector esențial, caracterizat prin interacțiuni frecvente și inevitabile cu autoritățile și angajați publici.
- ✓ Formularea de recomandări de politici publice. Elaborarea unor propuneri de măsuri concrete, fundamentate atât pe bune practici internaționale, cât și pe problemele și nevoile identificate prin analiza datelor și a răspunsurilor obținute în cadrul sondajelor.

Metodologia de cercetare

Studiul utilizează o metodologie mixtă, care combină analiza datelor și informațiilor existente (cercetare documentară) cu cercetarea primară de tip cantitativ, realizată prin sondaje de opinie. Această abordare permite atât contextualizarea fenomenului la nivel internațional, cât și examinarea manifestărilor sale concrete la nivel local.

A. Componenta de cercetare primară (sondaje proprii).⁹

Elementul de noutate al Studiului îl constituie integrarea și analiza rezultatelor a două sondaje de opinie, concepute pentru a surprinde percepțiile și experiențele directe ale cetățenilor în raport cu fenomenul corupției:

1. Sondajul „Femei și bărbați în fața corupției în educație”: o cercetare focalizată pe un sector esențial, caracterizat printr-o interacțiune frecventă și inevitabilă cu autoritățile publice, în care femeile sunt adesea principalii interlocutori (în calitate de mame sau cadre didactice). Acest sondaj a vizat explorarea presiunii plăților informale în instituțiile de învățământ preșcolar și școlar, precum și impactul acestora asupra bugetului familial;

2. Sondajul „Femei și bărbați în fața corupției”: un instrument cu caracter general, care urmărește identificarea diferențelor de atitudine față de „mica corupție”, disponibilitatea de a raporta actele de corupție și percepția asupra integrității funcționarilor publici, în funcție de genul respondenților.

B. Componenta de cercetare secundară (date internaționale).

Pentru asigurarea cadrului comparativ și a contextualizării rezultatelor, au fost analizate seturi de date furnizate de organisme internaționale relevante, precum:

- ✓ Indicele de Percepție a Corupției (CPI), elaborat de Transparency International, utilizat pentru compararea nivelului corupției percepute între state;
- ✓ Banca Mondială (World Bank Open Data) și Uniunea Interparlamentară (IPU), pentru datele privind reprezentarea femeilor în parlamente și guverne¹⁰;
- ✓ Eurobarometru și Institutul European pentru Egalitatea de Gen (EIGE), pentru contextualizarea specifică la nivelul Uniunii Europene;
- ✓ Oficiul Națiunilor Unite pentru Droguri și Criminalitate (UNODC), pentru date statistice judiciare privind condamnările pentru infracțiuni de corupție, în măsura în care acestea au fost disponibile defalcate pe sexe¹¹.

⁹ **Nota autorilor:** Metodologia detaliată a celor două sondaje (eșantionare, culegere a datelor, marja de eroare) este prezentată mai jos, în capitolele corespunzătoare ale Studiului.

¹⁰ **Inter-Parliamentary Union (IPU).** (2024). *Women in Parliament: Annual Review*. Geneva:

<https://www.ipu.org/news/press-releases/2025-03/ipu-report-parliamentary-gender-gap-narrowed-over-past-30-years-progress-stalled-in-2024>

¹¹ **UNODC** (2019). *Global Study on Homicide & Crime Statistics*: <https://www.unodc.org/documents/data-and-analysis/gsh/Booklet1.pdf>

Limitări metodologice

Sondajele realizate pentru acest studiu reflectă percepțiile și declarațiile respondenților, care pot fi influențate de factori subiectivi, inclusiv de tendința de a formula răspunsuri social acceptabile sau de a-și autocenzura declarațiile cu privire la implicarea în practici corupte. Cu toate acestea, coroborarea datelor primare cu statisticile și analizele internaționale permite obținerea unei imagini coerente, robuste și nuanțate asupra fenomenului analizat.

În ansamblu, structura metodologică a studiului – care ancorează datele macro-statistice globale în realitatea imediată surprinsă de cele două sondaje proprii – este concepută pentru a oferi o diagnoză a fenomenului la nivelul experienței cotidiene a cetățenilor, nu exclusiv din perspectiva rapoartelor internaționale. Prin corelarea indicatorilor cantitativi cu percepțiile și experiențele directe ale respondenților, studiul urmărește validarea ipotezelor teoretice în contextul specific analizat și identificarea mecanismelor sociale care explică diferențele observate. În acest fel, perspectiva de gen este utilizată nu doar ca variabilă descriptivă, ci ca instrument analitic relevant pentru calibrarea politicilor anticorupție.

2. CORUPȚIA PRIN PRISMA CRITERIULUI DE GEN. ANALIZA FENOMENULUI

2.1. Diferențe de comportament și percepție: sunt femeile mai puțin predispuse la acte de corupție?

Relația dintre gen și integritate a devenit, în ultimii ani, un subiect central de cercetare în științele politice și sociologia modernă. Această afirmație se bazează pe o evoluție cuantificabilă a interesului academic și instituțional din ultimele două decenii, susținută de trei piloni de argumentare majori:

Schimbarea paradigmei instituționale globale: Până la sfârșitul anilor '90, rapoartele internaționale tratau corupția exclusiv ca pe o problemă economică. Momentul de cotitură l-a constituit publicarea, în anul 2001, a studiului al Băncii Mondiale („*Are women really the “fairer” sex?*”¹²), care a declanșat o schimbare sistemică. Ulterior, organisme precum Organizația Națiunilor Unite, prin Oficiul Națiunilor Unite pentru Droguri și Criminalitate, și Organizația pentru Cooperare și Dezvoltare Economică au creat departamente și grupuri de lucru dedicate specific analizei legăturii dintre gen și corupție.

Agenda donatorilor internaționali: Relevanța practică a domeniului este confirmată de faptul că, în prezent, finanțările majore pentru proiecte de reformă a statului de drept – acordate de entități precum Comisia Europeană sau Agenția Suedeză pentru Cooperare Internațională și Dezvoltare – includ aproape obligatoriu o componentă de analiză de gen. Această condiționalitate a forțat tranziția de la teorie la cercetare aplicată.

Inovația conceptuală: relevanța domeniului este demonstrată de capacitatea sa de a genera noi termeni juridici și sociologici necesari pentru a descrie realitatea. Un exemplu elocvent este conceptul de *sextortion* (extorcere sexuală), definit și promovat de Asociația Internațională a Femeilor Judecător, care a umplut un vid legislativ global.

2.2. Genul și corupția: manifestări structurale în contextul Republicii Moldova

Republica Moldova este un exemplu util pentru a înțelege relația dintre gen și integritate publică, întrucât evoluțiile sale recente permit observarea directă a modului în care distribuția puterii influențează tiparele de corupție. Experiența ultimelor două decenii indică o segregare de gen a formelor de corupție, care reflectă, în esență, structura accesului la resurse și decizie.

„Marea corupție” și accesul la putere

Istoria recentă a Republicii Moldova, marcată de episoadele cunoscute sub denumirea de „stat capturat”¹³, confirmă că „marea corupție” este o *infrațiune de oportunitate*, dependentă de accesul la pârgiile reale de putere politică și economică. Marile scheme de devalizare a sistemului bancar (cunoscutul „Furt al miliardului”) și operațiunile complexe de

¹² <https://documents.worldbank.org/en/publication/documents-reports/documentdetail/305281468779674425>

¹³ Hotărârea Parlamentului nr. 39/2019 pentru adoptarea Declarației cu privire la recunoașterea caracterului captiv al statului Republica Moldova.

spălare de bani („Laundromat-ul rusesc”) au fost orchestrate și executate de rețele exclusiv masculine la nivel decizional. Rapoartele Transparency International Moldova și investigațiile independente (inclusiv raportul *Kroll*) indică că beneficiarii finali și arhitecții acestor scheme au fost bărbați care dețineau controlul politic și economic asupra instituțiilor-cheie ale statului¹⁴. Femeile implicate în aceste dosare au ocupat preponderent roluri de execuție tehnică (contabile, administratori de firme fantomă), acționând sub coordonarea ierarhică a bărbaților, ceea ce confirmă că excluderea femeilor din „marea corupție” a fost cauzată de lipsa accesului la pârgurile reale de putere oligarhică, nu neapărat de o busolă morală diferită.

Sectoarele feminizate și „mica corupție”

În contrast, analiza „micii corupții” relevă o dinamică diferită. Datele Biroului Național de Statistică arată că sectoarele *educației* și *sănătății* din Republica Moldova sunt puternic feminizate, cu ponderi ale femeilor care depășesc 70–80% din totalul angajaților.¹⁵ În consecință, percepția publică asupra corupției din aceste domenii (plăți informale, cadouri, mita pentru servicii medicale) tinde să asocieze femeile cu actele de corupție. Totuși, rapoartele *Centrului Național Anticorupție (CNA)* nuantează această realitate: corupția în aceste sectoare este adesea una de *supraviețuire* (cauzată de salarizarea precară istorică), spre deosebire de corupția de *acumulare* specifică sectoarelor dominate de bărbați (vamă, poliție, achiziții publice). Astfel, femeile din Moldova nu sunt imune la corupție, dar operează în „structuri de oportunitate” cu mize financiare mult mai mici și cu riscuri de reputație ridicate.

Fenomenul politic actual: femeile în poziții-cheie și capitalul de încredere

Începând cu anul 2020, Republica Moldova a intrat într-o etapă distinctă, caracterizată prin creșterea vizibilă a reprezentării femeilor în funcții-cheie ale statului, inclusiv în Președinție, Guvern și instituțiile specializate în combaterea corupției (Procuratura Anticorupție), având ca mandat principal lupta anticorupție. Acest fenomen poate fi interpretat ca o reacție a electoratului la eșecul elitelor politice tradiționale, predominant masculine, de a limita corupția endemică – fapt ce a activat stereotipul pozitiv al femeii (*Fairer Sex*) ca ultimă speranță de reformă. Studiile Programului Națiunilor Unite pentru Dezvoltare (UNDP Moldova) arată că femeile aflate în poziții de conducere sunt percepute ca fiind mai puțin integrate în rețelele clientelare tradiționale (*old boys' networks*), ceea ce le conferă un capital inițial de încredere publică. Totuși, rapoartele de monitorizare externă, precum *Nations in Transit* ale Freedom House, avertizează că, deși voința politică feminină de la vârș este clară, agenda anticorupție se lovește de o rezistență feroce și de provocări structurale majore în interiorul sistemului judiciar și administrativ moștenit, sugerând că „curățarea” sistemului este un proces de durată, care depășește simpla schimbare a liderilor¹⁶.

¹⁴Kroll, *Project Tenor – Scoping Phase Report*, raport final de investigare a fraudei bancare din Republica Moldova (raport Kroll contractat de Banca Națională a Moldovei, 28 ianuarie 2015). Disponibil online: <https://www.rise.md/wp-content/uploads/2017/03/Kroll-Shor-Melnic.pdf>

¹⁵ Biroul Național de Statistică al Republicii Moldova, *Femei și bărbați în Republica Moldova*, edițiile anuale (statistici oficiale privind distribuția pe sexe în sectoare de activitate, demografie și alte date relevante pentru analiza genului în context național). Disponibile online: <https://statistica.gov.md/ro/statistic-indicator-details/28#relevant-stats>; <https://genderpulse.md/>

¹⁶Freedom House. (2023). *Nations in Transit: Moldova Country Report*. (Analizează agenda anticorupție condusă de actuala administrație și provocările structurale întâmpinate).

Sinteză: genul ca factor structural în dinamica integrității

Datele din Republica Moldova arată clar că relația dintre gen și corupție nu poate fi explicată prin argumente morale sau biologice. Nu ne aflăm în fața unei alegeri de tip „ori/ori” (biologie sau societate), ci în fața unei convergențe explicative. Profilul de integritate distinct al femeilor observat în statistici este rezultatul intersecției dintre psihologia individuală (aversiunea față de risc) și sociologia puterii (excluderea din rețele). Adică, diferențele observate sunt rezultatul interacțiunii dintre poziționarea structurală și oportunitățile disponibile.

În practică, aceste diferențe pot fi explicate prin patru mecanisme fundamentale care explică de ce genul contează în ecuația anticorupție:

Sinergia risc-opportunitate: Femeile par a fi „dublu protejate” împotriva corupției, dar din direcții diferite. Pe de o parte, socializarea le impune o prudență mai mare în fața riscului penal (inhibiție internă), iar pe de altă parte, structurile patriarhale le refuză accesul la marile fluxuri de capital ilicit (barieră externă). Rezultatul este simplu: femeile au mai puține ocazii și își asumă mai puțin risc; ele sunt mai puțin tentate să fure, dar au și mai puține ocazii să o facă. Totuși, acest echilibru este fragil și se poate rupe dacă cultura impunității devine absolută (riscul dispare) sau dacă femeile sunt cooptate masiv în rețelele clientelare fără o reformă a sistemului.

Diversitatea ca „perturbator strategic”: Cel mai puternic argument în favoarea promovării femeilor nu este cel moral, ci cel funcțional. Corupția sistemică prosperă în secret și se bazează pe încredere oarbă între complici. Rețelele masculine omogene (*all-male networks*) sunt extrem de stabile și greu de penetrat. Introducerea femeilor în aceste ecuații funcționează ca un factor de destabilizare. Simpla prezență a „celuilalt” (a cuiva care nu face parte din clubul vechi) crește percepția de supraveghere, reduce încrederea automată între conspiratori și face coordonarea actelor de corupție mai dificilă și mai costisitoare. Astfel, diversitatea de gen devine un instrument de *transparentă forțată*.

Mai important decât dezbaterile despre „cine e mai cinstit” este efectul diversității. Studiile organizaționale arată că grupurile omogene (doar bărbați sau doar femei) tind să dezvolte o gândire de grup (*groupthink*) care poate justifica abaterile de la norme. Introducerea femeilor în instituții dominate de bărbați perturbă aceste rețele de complicitate, crește supravegherea reciprocă și face actele de corupție mai dificil de coordonat, iar valoarea adăugată a femeilor în anticorupție nu vine neapărat din „puritatea” lor morală, ci din capacitatea lor de a sparge monopolul puterii masculine, forțând instituțiile să devină mai transparente.

Teoria „masei critice”: În același timp, trebuie să atragem atenția asupra unei condiții esențiale: numărul contează. Analizele sociologice clasice asupra corporațiilor

avertizează asupra fenomenului de *tokenism* (*femeia-simbo*). Rosabeth Moss Kanter a demonstrat că o singură femeie într-un consiliu de administrație dominat de bărbați (o „minoritate simbolică”) va tinde să se adapteze normelor grupului – chiar dacă sunt corupte – pentru a supraviețui și a nu fi izolată. Pentru ca impactul benefic asupra integrității să se manifeste, este necesară atingerea unei „mase critice” (estimată ulterior de Dahlerup la 30%). Doar atunci când femeile nu mai sunt excepții și dobândesc greutate instituțională, ele pot impune o cultură organizațională nouă, mai puțin tolerantă la practicile vechi/corupte.

Așadar, genul este un predictor valid al integrității, dar diferențele nu reflectă o natură diferită, ci poziții diferite în sistem.

Datele și cele relevate demonstrează că mitul „femeii incoruptibile prin natură” este o simplificare periculoasă. Femeile nu sunt imune la tentație, iar în contexte de sărăcie sau constrângere sistemică (cum arată datele despre „mica corupție” din educație, spre exemplu), ele pot participa la mecanismele tranzacționale. Cu toate acestea, la nivel macro-social, inegalitatea de gen și corupția se alimentează reciproc. Bărbații domină statisticile marii corupții pentru că domină structurile de putere.

Prin urmare, politicile anticorupție care ignoră dimensiunea de gen ratează o oportunitate strategică. Promovarea femeilor în funcții de decizie nu este un panaceu magic, care va elimina corupția peste noapte, dar este un pas necesar pentru deconstrucția rețelelor închise de complicitate. Trecerea de la un sistem monolit (masculin) la unul dual (mixt) introduce mecanisme de control și echilibru (*checks and balances*) care sunt vitale pentru sănătatea oricărei democrații.

2.3. Forme specifice de corupție bazată pe gen: Conceptul de *sextortion* (abuzul de putere pentru a obține favoruri sexuale) – zona invizibilă a statisticilor clasice

Definițiile clasice ale corupției au o limită importantă – sunt concentrate exclusiv pe mita de natură financiară.

Cea mai gravă și, paradoxal, cea mai puțin raportată formă de corupție bazată pe gen este *sextortion* (extorcerea sexuală). Aceasta apare acolo unde corupția se suprapune cu abuzul de putere, unde se intersectează corupția administrativă și violența sexuală, transformând corpul femeii într-o „monedă de schimb” pentru accesarea drepturilor fundamentale.

Dacă secțiunile anterioare au analizat „cine” comite actele de corupție, acest subcapitol se concentrează pe „cum” se manifestă corupția în mod diferențiat asupra victimelor.

Având în vedere că femeile, în medie, dispun de resurse financiare mai reduse decât bărbații (*feminization of poverty*), ele se află într-o poziție de vulnerabilitate mai mare în fața acestei forme de abuz, în care „moneda de corupție” nu este reprezentată de bani, ci de propriul corp. În practică, astfel de situații sunt tratate, în diverse jurisdicții, preponderent prin

instrumentele juridice aplicabile hărțuirii sau violenței sexuale, fără a fi recunoscute explicit ca forme de corupție, ceea ce contribuie la o sub-raportare semnificativă a fenomenului¹⁷.

A. Anatomia fenomenului „când mita nu este financiară”

Termenul de *sextortion*, introdus în vocabularul internațional de *International Association of Women Judges (IAWJ)*, descrie situația în care o persoană aflată într-o poziție de autoritate (funcționar public, profesor, medic, polițist, angajator) abuzează de puterea sa pentru a solicita sau accepta favoruri sexuale în schimbul îndeplinirii (sau neîndeplinirii) unei atribuții de serviciu.

Spre deosebire de hărțuirea sexuală clasică, care creează un mediu de lucru ostil, sextortion are o natură tranzacțională (*quid pro quo*). Structura sa este identică cu cea a mitei, doar „valuta” diferă:

- ✓ Elementul de constrângere: Victima este dependentă de autoritatea agresorului pentru a obține ceva vital (o notă, un aviz, un loc de muncă, evitarea unei amenzi).
- ✓ Elementul de schimb: Agresorul condiționează explicit sau implicit acordarea serviciului de prestarea actului sexual.
- ✓ Lipsa consimțământului valid: Deși victima poate „accepta” schimbul, consimțământul este viciat de constrângerea situației și de disproporția de putere¹⁸.

Această formă de corupție afectează disproporționat femeile, în special pe cele din medii vulnerabile (sărace, migrante, studente), care nu dispun de bani pentru a plăti mita clasică și sunt forțate să plătească cu propriul corp.

B. „Zona invizibilă”: De ce lipsesc datele?

Sextortion este considerată „zona oarbă” a statisticilor anticorupție. Indicii globali, precum CPI (*Corruption Perceptions Index*), măsoară corupția financiară. Deoarece în cazul extorcării sexuale nu există tranzacții bancare sau bani gheață, fapta rămâne invizibilă pentru auditori și procurori.

Mai mult, barierele de raportare sunt imense:

¹⁷ A se vedea, cu titlu de exemplu, studiile de caz din Tanzania și Columbia analizate în: Åsa Eldén, Dolores Calvo, Elin Bjarnegård, Silje Lundgren și Sofia Jonsson, *Sextortion: Corruption and Gender-Based Violence*, Expert Group for Aid Studies (EBA), Raport nr. 2020:06, Stockholm, 2020, care evidențiază dificultățile de calificare juridică a fenomenului de *sextortion*, acesta fiind abordat predominant ca hărțuire sau violență sexuală, și nu ca formă distinctă de corupție. Raport disponibil online: <https://eba.se/en/reports/sextortion-corruption-and-gender-based-violence/12452/>.

¹⁸ **International Association of Women Judges (IAWJ)**. (2012). *Stopping the Abuse of Power through Sexual Exploitation: Naming, Shaming, and Ending Sextortion*. Washington DC. (Documentul de referință care a definit cei trei piloni ai infracțiunii: autoritate, schimb, constrângere).

- **Rușinea și stigmatizarea:** Spre deosebire de un om de afaceri care denunță faptul că i s-a cerut mită și este privit ca un erou civic, o femeie care denunță *sextortion* riscă să fie stigmatizată social („a provocat”, „a acceptat”).
- **Provocări legislative și de încadrare juridică: Capcana „foloaselor patrimoniale”:** Un obstacol major în combaterea fenomenului *sextortion* nu este întotdeauna lipsa totală a legii, ci interpretarea restrictivă a acesteia. Deși Convenția ONU împotriva Corupției (UNCAC) recomandă definirea mitei ca „orice avantaj necuvenit” (art. 15), transpunerea națională și practica judiciară rămân adesea blocate într-o paradigmă materialistă. Astfel:

1. Asimetria patrimonială: corupția înțeleasă doar ca profit economic În multe jurisdicții, tradiția juridică asociază mita exclusiv cu un câștig economic cuantificabil (bani, bunuri, imobile). Deși textele de lege au evoluat, mentalitatea magistraților a rămas adesea conservatoare:

- **Problema de încadrare:** Dacă legea definește obiectul mitei prin termeni care sugerează valoare economică (ex: „profit”, „bunuri”), procurorii evită să trimită în judecată cazuri de *sextortion* pe articolele de corupție, anticipând că instanța va respinge ideea că un act sexual are „valoare patrimonială”.
- **Consecința:** Fapta este fie ignorată (clasată din lipsă de probe materiale), fie reîncadrată la infracțiuni mult mai ușoare.

2. Reîncadrarea juridică: corupție vs. hărțuire sexuală (exemple comparative) Diferența dintre a încadra fapta la „Corupție” sau la „Hărțuire/Abuz” este crucială pentru severitatea pedepsei și stigma socială. În acest sens:

- **România și Republica Moldova - există un text normativ larg, dar o practică restrânsă:**

Norma: Ambele state au definiții largi. Codul Penal al R. Moldova (art. 324¹⁹) sancționează primirea de „bunuri, servicii... sau avantaje sub orice formă”. Codul Penal al României (art. 289²⁰) vorbește despre „bani sau alte foloase”.

Practica: Teoretic, „avantaje sub orice formă” include sexul. Practic, însă, jurisprudența este extrem de săracă. Procurorii preferă adesea să încadreze fapta la **Hărțuire Sexuală** (art. 173 din CP al RM²¹/art. 223 din CP al RO²²).

De ce contează: În Republica Moldova, **Hărțuirea sexuală** se pedepsește cu amendă sau închisoare de la 6 luni la 2 ani (pentru funcționari). În schimb, **Coruperea pasivă** se pedepsește cu închisoare de la 3 la 7 ani. Prin reîncadrarea faptei la hărțuire, agresorul

¹⁹ **Codul Penal al Republicii Moldova, art. 324 – Coruperea pasivă:** (1) Pretinderea, acceptarea sau primirea, personal sau prin mijlocitor, de către o persoană publică sau de către o persoană publică străină de bunuri, servicii, privilegii sau avantaje sub orice formă ce nu i se cuvin, pentru sine sau pentru o altă persoană, sau acceptarea ofertei ori promisiunii acestora pentru a îndeplini sau nu ori pentru a întârzia sau a grăbi îndeplinirea unei acțiuni în exercitarea funcției sau contrar acesteia, [...].

²⁰ **Codul Penal al României, art. 289 – Luarea de mită:** (1) Fapta funcționarului public care, direct sau indirect, pentru sine sau pentru altul, pretinde ori primește bani sau alte foloase care nu i se cuvin ori acceptă promisiunea unor astfel de foloase, în legătură cu îndeplinirea, neîndeplinirea ori întârzierea îndeplinirii unui act ce intră în îndatoririle sale de serviciu sau în legătură cu îndeplinirea unui act contrar acestor îndatoriri, se pedepsește cu închisoarea de la 2 la 7 ani și interzicerea exercitării dreptului de a ocupa o funcție publică sau de a exercita profesia sau activitatea în executarea căreia a săvârșit fapt.

²¹ **Codul Penal al Republicii Moldova, art. 173 – Hărțuirea sexuală:** (1) Hărțuirea sexuală, adică pretinderea unui act sexual sau a unei alte acțiuni cu caracter sexual prin comportamentul fizic, verbal sau nonverbal, dacă prin aceasta se creează o atmosferă neplăcută, ostilă, degradantă, umilitoare, discriminatorie sau insultătoare pentru victimă, săvârșită profitând de starea de dependență a victimei sau prin amenințare, cu condiția că fapta nu întrunește elementele violului sau ale acțiunilor cu caracter sexual neconsimțite, se pedepsește cu amendă în mărime de la 500 la 650 unități convenționale sau cu muncă neremunerată în folosul comunității de la 120 la 180 de ore, sau cu închisoare de până la 2 ani.

²² **Codul Penal al României, art. 223 – Hărțuirea sexuală:** (1) Pretinderea în mod repetat de favoruri de natură sexuală, dacă prin aceasta victima a fost intimidată sau pusă într-o situație umilitoare, se pedepsește cu închisoare de la 3 luni la un an sau cu amendă.

scapă de eticheta de „corupt” și primește o pedeapsă mult mai blândă, adesea cu suspendare²³.

- **Statele Unite ale Americii – abordarea „Thing of value”**: legislația federală anticorupție sancționează primirea oricărui „lucru de valoare” (*thing of value*). Deși curțile federale au decis în cazuri precum *United States v. Marmolejo* că favorurile sexuale pot constitui un „lucru de valoare”, apărarea atacă frecvent această interpretare, argumentând că sexul nu are valoare de piață, ceea ce duce la procese lungi și imprevizibile²⁴.
- **Exemplul de criminalizare explicită**: pentru a elimina orice dubiu de interpretare, unele state au ales să numească explicit fapta. **Tanzania**, prin *Prevention and Combating of Corruption Act (2007, Secțiunea 25)*, este unul dintre puținele state care a introdus infracțiunea specifică de „Sexual corruption”, eliminând nevoia procurorilor de a demonstra că sexul este un „bun”. Aceasta este o excepție rară la nivel global, dar servește drept model de claritate legislativă.

3. **Dificultatea probatorie și „cuvântul Ei împotriva cuvântului Lui”** Motivul principal pentru care fapta „nu se practică” a fi încadrată la corupție este standardul de probă:

- la mita clasică – există un traseu al banilor (flagrant, conturi, martori).
- la *sextortion* – tranzacția este intimă și nu lasă urme materiale. Dacă victima a cedat presiunii și a întreținut actul sexual, apărarea va invoca întotdeauna „consimțământul” și existența unei relații romantice consensuale. În lipsa unei înregistrări ambientale (greu de obținut legal de către victimă), procurorii evită riscul unei achitări pe corupție și aleg calea mai sigură a abuzului în serviciu sau a hărțuirii, unde standardul de probă poate fi mai flexibil sau pedeapsa mai mică²⁵.

C. Contextul Republicii Moldova: între tăcere și reformă

În Republica Moldova, fenomenul *sextortion* este un „secret public”, recunoscut în discuțiile informale, dar absent aproape total din cazuistica penală oficială. Situația comportă câteva particularități critice:

Cadrul legislativ și interpretarea „foloaselor”: Codul Penal al Republicii Moldova incriminează coruperea pasivă (art. 324²⁶) și activă, referindu-se la „bunuri, servicii, privilegii sau avantaje sub orice formă”. Deși teoretic sintagma „avantaje sub orice formă” ar putea include favorurile sexuale, în practica judiciară moldovenească, procurorii au tendința de a instrumenta dosare bazate pe probe materiale tangibile

²³ **Centrul de Drept al Femeilor (CDF)**. (2021). *Analiza compatibilității legislației Republicii Moldova cu prevederile Convenției de la Istanbul*. Chișinău. (Analizează discrepanța dintre pedepsele pentru hărțuire și cele pentru corupție, și reticenta organelor de drept de a utiliza art. 324 din CP al RM pentru fapte de natură sexuală).

²⁴ **United States Court of Appeals, Fifth Circuit**. (1996). *United States v. Marmolejo*, 89 F.3d 1185. (Decizie de referință în jurisprudența americană unde s-a stabilit că „favorurile sexuale” pot fi considerate „thing of value” în sensul legilor anticorupție, deși dezbateră rămâne deschisă în alte curți).

²⁵ **Fehr, H., & Zúñiga, N.** (2020). *Sextortion: A gendered form of corruption*. U4 Anti-Corruption Resource Centre Helpdesk Answer. (Explică detaliat barierele probatorii și tendința globală de a trata aceste cazuri ca abateri etice minore, nu ca infracțiuni grave).

²⁶ **Codul Penal al Republicii Moldova**, art. 324 (Coruperea pasivă): (1) *Pretinderea, acceptarea sau primirea, personal sau prin mijlocitor, de către o persoană publică sau de către o persoană publică străină de bunuri, servicii, privilegii sau avantaje sub orice formă ce nu i se cuvin, pentru sine sau pentru o altă persoană, sau acceptarea ofertei ori promisiunii acestora pentru a îndeplini sau nu ori pentru a întârzia sau a grăbi îndeplinirea unei acțiuni în exercitarea funcției sau contrar acesteia, [...]*.

(bani marcați). Extorcarea sexuală este extrem de dificil de probat în lipsa unei înregistrări ambientale, iar victimele sunt reticente să colaboreze din cauza lipsei de protecție reală.

Vulnerabilitatea sectorială: învățământul superior: Sondajele de percepție și rapoartele alternative ale ONG-urilor (precum *Centrul de Drept al Femeilor*) indică faptul că mediul universitar este unul dintre cele mai expuse sectoare. Fenomenul „note pentru sex” sau cazarea în cămine condiționată de favoruri sexuale este o realitate raportată de studente, dar tratată adesea de administrațiile universitare ca „abateri etice” interne, și nu ca fapte penale de corupție. Această banalizare instituțională descurajează raportarea la CNA.

Impactul Convenției de la Istanbul: Ratificarea de către Republica Moldova a Convenției de la Istanbul (în 2021) a creat o presiune pozitivă pentru recunoașterea formelor de violență bazată pe gen. Totuși, legătura dintre violență și corupție nu este încă pe deplin integrată în politicile publice.

Cazul poliției și frontierei: Un alt sector de risc identificat în rapoartele internaționale privind regiunea Europei de Est, inclusiv Moldova, este cel al poliției de frontieră și al vămilor. Femeile implicate în micul trafic de frontieră sau migrantele sunt vulnerabile la solicitări de natură sexuală pentru a li se trece cu vederea nereguli minore. În lipsa unor mecanisme independente de plângere (în afara structurii ierarhice a MAI), aceste cazuri rămân „cifre negre” ale criminalității²⁷.

Concluzie: *sextortion* – eșecul definițiilor tradiționale și costul uman al corupției

Fenomenul *sextortion* reprezintă punctul critic unde politicile anticorupție tradiționale, „neutre la gen”, își demonstrează cel mai acut limitele. Analiza acestui concept relevă o deficiență structurală clară a sistemelor de justiție contemporane: incapacitatea de a recunoaște că puterea poate fi tranzacționată și prin alte monede decât banii. Atât la nivel global, cât și în contextul specific al Republicii Moldova, persistența acestei practici sub radarul oficial arată că definițiile actuale ale integrității sunt incomplete și deconectate de realitatea grupurilor vulnerabile.

Cât timp legislația și practica judiciară vor echivala corupția exclusiv cu prejudiciul financiar, ignorând moneda de schimb a corpului uman, sistemul va oferi o impunitate tacită prădătorilor care dețin funcții de autoritate. Costul acestei „orbiri” instituționale nu se măsoară în fonduri deturnate din bugetul de stat, ci în demnitate umană distrusă și în

²⁷ Eldén, Å., & Andersson, E. (2018). *Sextortion: Corruption and Gender-Based Violence*. EBA Report, Sweden. (Oferă exemple regionale despre vulnerabilitatea femeilor la frontiere și în interacțiunea cu poliția).

pierderea totală a încrederii în stat. Prin urmare, recunoașterea juridică explicită și monitorizarea statistică a extorcării sexuale nu reprezintă doar o măsură de protecție a femeilor, ci o condiție sine qua non pentru asanarea morală a serviciului public, transformând o suferință privată, ascunsă sub stigmatul rușinii, într-o problemă de justiție penală prioritară.

2.4. Impactul diferențiat: cum afectează „mica corupție” femeile comparativ cu bărbații

Analiza impactului corupției asupra cetățeanului impune o distincție clară între „marea corupție” și „mica corupție”. Dacă prima categorie vizează deturnarea resurselor statului la nivel macro, a doua se manifestă prin abuzuri cotidiene și plăți informale necesare pentru accesarea serviciilor publice.

Impactul disproporționat poate fi analizat pe trei paliere fundamentale, unde inegalitatea de gen se intersectează cu lipsa de integritate - *frecvența interacțiunii cu statul* (rolul de îngrijitor), *dependența critică de serviciile publice* (sănătate și educație) și *costul economic marginal* (sărăcia feminină). Astfel:

A. Femeia ca „manager” al relației cu statul: de la ghișeu la platforma digitală

Fundamentul clasic: Statisticile globale furnizate de *UN Women* arată că femeile efectuează de 2,5 ori mai multă muncă domestică și de îngrijire neremunerată decât bărbații.²⁸ Acest rol de persoană care acordă îngrijirea primară le plasează, în mod structural, în poziția de principal intermediar între gospodărie și instituțiile statului, determinând o interacțiune recurentă cu aparatul birocratic în numele unor terți (copii, persoane vârstnice).

Spre deosebire de bărbați, ale căror interacțiuni cu birocracia sunt adesea sporadice sau legate de activități comerciale, femeile interacționează ciclic și obligatoriu cu serviciile publice pentru a asigura bunăstarea familiei: înscrierea copiilor la școală, vaccinarea, îngrijirea rudelor vârstnice sau obținerea alocațiilor sociale. Această frecvență ridicată a contactului crește exponențial probabilitatea de a fi expuse solicitărilor de mită²⁹. Prin urmare, corupția devine o „taxă de timp” și o barieră de acces, femeile fiind nevoite să navigheze printr-un sistem administrativ ineficient pentru a obține drepturi fundamentale pentru terți (copii, bătrâni).

Evoluția recentă (2025): În pofida extinderii serviciilor publice digitale și a tranziției accelerate către administrația electronică, datele consolidate din *Gender Equality Index 2025* arată că inegalitatea de gen în alocarea timpului destinat îngrijirii rămâne una dintre cele mai persistente forme de dezechilibru structural în Uniunea Europeană. Domeniul „timp” înregistrează în continuare scoruri scăzute, iar femeile continuă să suporte cea mai mare parte a muncii de îngrijire neplătite și a activităților domestice zilnice, cu impact direct asupra participării lor economice și civice.³⁰

²⁸ **UN Women (2019).** *Progress of the World's Women 2019-2020: Families in a Changing World.* <https://www.unwomen.org/en/digital-library/publications/2019/06/progress-of-the-worlds-women-2019-2020>

²⁹ **UNDP (2012).** *Seeing Beyond the State: Grassroots Women's Perspectives on Corruption and Anti-Corruption.* <https://www.undp.org/publications/seeing-beyond-state-grassroots-womens-perspectives-corruption-and-anti-corruption>

³⁰ **European Institute for Gender Equality (EIGE),** *Gender Equality Index 2025: Sharper data for a changing world*, Publications Office of the European Union, 2025, pp. 26–28. https://eige.europa.eu/publications-resources/publications/gender-equality-index-2025-sharper-data-changing-world?language_content_entity=en

Totodată, raportul relevă că digitalizarea administrației nu elimină automat barierele structurale existente. În condițiile unor competențe digitale inegale și ale unui acces diferențiat la infrastructură – mai ales în mediile rurale și socio-economic vulnerabile – un nou tip de excluziune funcțională, asociat decalajului digital de gen. Femeile afectate de aceste limitări sunt mai expuse dependenței de intermediari pentru accesarea serviciilor publice online, menținând astfel costuri indirecte și relații informale de dependență în exercitarea drepturilor fundamentale.³¹

Prin urmare, conform datelor EIGE, digitalizarea neînsoțită de politici de incluziune digitală sensibile la dimensiunea de gen riscă să transforme vechile practici informale de la ghișeu în mecanisme mai puțin vizibile, dar la fel de inechitabile, de transfer al poverii administrative către cei deja vulnerabili.

B. Sănătatea: vulnerabilitatea biologică și reziliența plăților informale

Fundamentul clasic: Sectorul sanitar constituie unul dintre cele mai sensibile domenii în ceea ce privește impactul diferențiat al corupției. Datele furnizate de *Barometrul Global al Corupției*, elaborat de Transparency International, indică în mod constant serviciile medicale printre sectoarele cu cel mai ridicat nivel al mitei și al plăților informale, atât în regiunile în curs de dezvoltare, cât și în Europa de Est.³² Această vulnerabilitate este asociată caracterului esențial al serviciilor medicale și asimetriei de putere dintre pacienți și furnizorii de servicii de sănătate.

Femeile au nevoi specifice de sănătate reproductivă (sarcina, nașterea, controalele ginecologice) care le fac dependente de sistemul medical public într-o măsură mult mai mare decât bărbații. Această dependență creează o asimetrie de putere pe care personalul medical o poate exploata. Studiile *U4 Anti-Corruption Resource Centre* evidențiază faptul că, în cazul unei nașteri sau al unei urgențe pediatrice, capacitatea de negociere a femeii este nulă; refuzul de a plăti mita poate pune în pericol viața sa sau a copilului³³.

Evoluția 2025: În pofida extinderii accelerării serviciilor publice digitale, indicatorii privind egalitatea de gen rămân moderați, așa cum reiese din *Gender Equality Index 2025* al European Institute for Gender Equality. Raportul arată că progresul general spre egalitate de gen continuă, dar persistă decalaje semnificative în domenii precum sănătatea și timpul

³¹ European Institute for Gender Equality (EIGE), *Gender Equality Index 2025: Sharper data for a changing world, 2025*, pp. 27–28 și 49–52. În special în contexte rurale sau defavorizate socio-economic. Disponibil online: https://eige.europa.eu/publications-resources/publications/gender-equality-index-2025-sharper-data-changing-world?language_content_entity=en

³² - Transparency International, *Global Corruption Barometer – Europe and Central Asia 2021: Citizens' Views and Experiences of Corruption*, Berlin, 2021. Raportul arată că sectorul sănătății se numără printre domeniile cu cea mai mare incidență a mitei raportate de cetățeni în Europa de Est și Asia Centrală, inclusiv sub forma plăților informale pentru acces la tratament sau servicii medicale de bază. Disponibil online:

<https://www.transparency.org/en/publications/gcb-european-union-2021>.

- Transparency International, *Global Corruption Barometer 2020: Asia, Africa and Latin America*, Berlin, 2020. Raportul confirmă faptul că serviciile medicale sunt percepute drept unul dintre sectoarele cele mai afectate de corupție în regiunile în curs de dezvoltare, în special în situații de urgență medicală și în accesul la servicii esențiale. Disponibil online:

https://files.transparencycdn.org/images/GCB_Asia_2020_Report_Web_final.pdf

³³ U4 Anti-Corruption Resource Centre (2020). *Gender and corruption: Forms, impact, and specific sectors*. Studiul de referință privind vulnerabilitatea în maternități, dar și o analiză detaliată a modului în care sănătatea maternă este o țintă specifică pentru plățile informale, femeile fiind șantajabile emoțional în momente de vulnerabilitate fizică extremă. Disponibil online:

https://www.unodc.org/documents/corruption/Publications/2020/THE_TIME_IS_NOW_2020_12_08.pdf

alocat muncilor de îngrijire – domenii esențiale pentru participarea egală a femeilor în viața economică și socială³⁴.

Această combinație de factori – ritm moderat al progresului în egalitatea de gen și decalaje în incluziunea digitală – sugerează că digitalizarea, în absența unor politici proactive de reducere a inegalităților structurale, poate menține sau accentua costurile indirecte asociate accesului la servicii publice, inclusiv în domenii critice precum sănătatea.

C. Educația și sărăcia: corupția ca taxă regresivă

Fundamentul clasic: În domeniul educației, corupția îmbracă forme subtile, de la „fondul clasei” (colectat informal) și meditațiile impuse, până la mita pentru înscrierea la o grădiniță sau școală cotate mai bine. Aceste forme de corupție și impactul economic disproporționat asupra femeilor au fost documentate extensiv de *Banca Mondială*. Având venituri mai mici (*gender pay gap*), costul mitei reprezintă un procent mai mare din bugetul unei femei, acționând ca o taxă regresivă care adâncește sărăcia³⁵. Or, întrucât mamele sunt, în majoritatea cazurilor, cele care participă la ședințele cu părinții și mențin legătura cu cadrele didactice, presiunea socială și psihologică de a se conforma acestor practici cade pe umerii lor.

Un raport al *UNESCO* avertizează că aceste practici nu doar că epuizează resursele familiei, dar au și un efect coroziv pe termen lung: ele normalizează corupția în ochii copiilor, mama fiind forțată să devină un agent involuntar al perpetuării lipsei de integritate pentru a asigura viitorul copilului³⁶.

Evoluția 2025: În prezent, presiunea s-a mutat în spațiul virtual. Grupurile de comunicare ale părinților (WhatsApp/Telegram) au devenit vectori de presiune socială pentru colectarea de fonduri informale. Un raport recent al *UNESCO* atrage atenția asupra faptului că mamele care nu pot contribui financiar la cheltuielile asociate educației se confruntă frecvent cu forme de stigmatizare socială, exprimând temeri legate de marginalizarea sau tratamentul inegal al propriilor copii în mediul educațional.³⁷ Din perspectivă economică, literatura recentă indică o accentuare a vulnerabilităților structurale cu impact diferențiat de gen. Rapoartele internaționale privind evoluțiile economice post-pandemice arată că inflația persistentă,

³⁴ **European Institute for Gender Equality (EIGE), *Gender Equality Index 2025: Sharper data for a changing world*, Publications Office of the European Union, Luxembourg, 2025.** Acest raport oferă o evaluare actualizată a egalității de gen în Uniunea Europeană, evidențiind progrese, dar și domenii stagnante, precum sănătatea și timpul alocat muncilor de îngrijire, care continuă să reflecte inegalități semnificative. Disponibil online:

https://eige.europa.eu/publications-resources/publications/gender-equality-index-2025-sharper-data-changing-world?language_content_entity=en

³⁵ **World Bank (2018).** *Poverty and Shared Prosperity*. Analiză asupra impactului șocurilor financiare asupra gospodăriilor conduse de femei. Disponibil online:

<https://www.worldbank.org/en/publication/poverty-and-shared-prosperity-2018>

³⁶ **UNESCO (2020).** *Global Education Monitoring Report*. Raportul discută impactul costurilor ascunse în educație și modul în care acestea afectează disproporționat familiile sărace, gestionarea acestor costuri revenind adesea mamei. Disponibil online:

<https://www.unesco.org/en/articles/global-education-monitoring-gem-report-2020>

³⁷ **UNESCO, *Global Education Monitoring Report 2024/2025: Leadership in education – lead for learning*, Paris, 2024, pp. 112–114.** Raportul evidențiază impactul costurilor informale și al contribuțiilor financiare asupra părinților, în special asupra mamei, subliniind riscurile de stigmatizare și excluziune socială a copiilor proveniți din gospodării cu resurse limitate. Disponibil online:

<https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000391406>

stagnarea reducerii decalajului salarial de gen și persistența fenomenului cunoscut drept „feminizarea sărăciei” afectează disproporționat veniturile disponibile ale femeilor.³⁸

Datele Băncii Mondiale indică faptul că gospodăriile conduse de femei, în special cele monoparentale, sunt mai expuse riscului de sărăcie și de insecuritate materială, ca urmare a veniturilor mai reduse și a absenței mecanismelor de protecție economică adecvat.³⁹

În acest context, costurile asociate mitei sau plăților informale pentru accesarea serviciilor de bază pot deturna resurse esențiale destinate alimentației, locuirii sau altor nevoi fundamentale ale gospodăriei.⁴⁰ Acestea reprezintă o povară mai ridicată pentru femei decât pentru bărbați, iar consecința directă este că aceste costuri ilegale suplimentare au un impact sever asupra gospodăriilor conduse de femei, în special asupra mamelor singure, constrânse adesea să aleagă între plata unor taxe informale și satisfacerea nevoilor de bază ale familiei. Astfel, „mica corupție” funcționează ca un factor de accelerare a sărăciei, consolidând cicluri de vulnerabilitate economică și dependență structurală care afectează disproporționat femeile.

Sinteza datelor pe o perioadă de zece ani demonstrează că „mica corupție” nu este neutră din punct de vedere al genului. Indiferent dacă interacțiunea este fizică sau digitală, femeile rămân „managerii sărăciei și ai birocrăției” în familie. Eșecul de a aborda aceste vulnerabilități specifice în politicile publice face ca modernizarea statului să nu se traducă automat într-o creștere a integrității resimțite de femei.

³⁸ Eurostat, *Gender pay gap statistics, actualizări recente (2023–2024)*. Eurostat arată că diferența salarială de gen în Uniunea Europeană a înregistrat progrese limitate în ultimii ani, menținându-se la un nivel semnificativ, cu variații importante între statele membre. Disponibil online:

https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Gender_pay_gap_statistics

³⁹ World Bank, *Poverty and Shared Prosperity 2024: Correcting Course, Washington, DC, 2024*. Raportul arată că gospodăriile conduse de femei, în special cele monoparentale, prezintă rate mai ridicate de sărăcie și vulnerabilitate economică, fiind mai sensibile la șocuri financiare și costuri neprevăzute. Disponibil online:

<https://www.worldbank.org/en/publication/poverty-and-shared-prosperity>

⁴⁰ World Bank, *World Development Report 2022: Finance for an Equitable Recovery*; World Bank, *Corruption and Poverty: Evidence from Household Surveys, note tematică*. Analizele Băncii Mondiale evidențiază faptul că plățile informale și costurile ilegale afectează disproporționat gospodăriile sărace, reducând capacitatea acestora de a acoperi cheltuieli esențiale precum alimentația și locuirea. Disponibil online: <https://www.worldbank.org/en/publication/wdr2022>

3. ANALIZĂ COMPARATIVĂ ROMÂNIA - REPUBLICA MOLDOVA: REPREZENTAREA FEMEILOR ÎN FUNCȚII PUBLICE ȘI CORUPȚIA

În Europa de Est, relația dintre gen și corupție arată diferit față de modelul nordic⁴¹, unde echilibrul de gen a evoluat organic pe parcursul a decenii, regiunea Europei de Est și a Balcanilor prezintă o dinamică atipică. Aici, relația dintre gen și corupție este marcată de un paradox: creșterea vizibilă a femeilor în zona anticorupție coexistă cu structuri politice și sociale încă profund patriarhale. Datele din perioada 2020–2025 arată clar că România și Republica Moldova urmează traiectorii diferite. Proximitatea geografică nu înseamnă și același nivel de reprezentare sau aceleași rezultate în materie de integritate.

3.1. Dinamica reprezentării politice: stagnare vs. salt istoric

Prezența femeilor în forurile legislative și executive indică două evoluții diferite: o stagnare structurală în România și o accelerare fără precedent în Republica Moldova.

A. România – evoluție lentă și fără schimbări structurale (2020-2024 vs. 2024-2028)

În cazul României, datele arată că reprezentarea femeilor în principalele instituții naționale rămâne modestă, în ciuda ciclurilor electorale recente.

În Legislativ: După alegerile parlamentare din 1 decembrie 2024, care dau naștere legislaturii 2024–2028, Parlamentul României (Camera Deputaților și Senat) include 101 femei dintr-un total de 465 de parlamentari, ceea ce corespunde unei ponderi de aproximativ 21,7 %. Aceasta reprezintă o creștere modestă față de ciclurile anterioare, dar România rămâne semnificativ sub media Uniunii Europene și la coada clasamentului statelor membre.⁴² În ciclul electoral 2020–2024, ponderea femeilor în Parlament era similară sau ușor inferioară, confirmând o subreprezentare relativ stabil în timp, fără salturi semnificative de nivel.

În Executiv: La nivel guvernamental, perioada 2020–2025 a fost marcată de fluctuații și reculuri în prezența femeilor în poziții executive. Deși în unele guverne anterioare (2021–2023) femeile au ocupat mai multe ministere cu vizibilitate socială, Guvernul constituit după alegerile din 2024–2025 include un număr redus de femei în funcții de ministru și portofolii strategice, fără o consolidare a parității. Acest model reflectă atât bariere instituționale persistente, cât și o distribuție de gen segmentată a responsabilităților executive, în care portofoliile „hard” rămân predominant în mâinile bărbaților.⁴³

⁴¹ **Notă de autor:** Prin „modelul nordic” ne referim la state precum Suedia, Norvegia, Finlanda sau Danemarca, unde echilibrul de gen în politică s-a construit treptat, în timp, ca parte a unei evoluții sociale și instituționale de durată. În schimb, în Europa de Est și în Balcani (de exemplu, Republica Moldova, România sau Serbia), creșterea numărului de femei în funcții politice a fost adesea mai rapidă și legată de reforme electorale sau momente politice punctuale, nu de o transformare lentă și continuă a normelor sociale.

⁴² **Autoritatea Electorală Permanentă a României (AEP) / Uniunea Interparlamentară (Inter-Parliamentary Union - IPU), baza de date PARLINE privind parlamentele naționale – România, componența Parlamentului 2024–2028.** Conform datelor oficiale, din cei 465 de parlamentari aleși în decembrie 2024, 101 sunt femei, ceea ce situează reprezentarea feminină la aproximativ 21,7% în legislatura 2024–2028 - un nivel sub media Uniunii Europene.

<https://www.agerpres.ro/viata-parlamentara/2024/12/10/parlamentare2024-aep-in-noul-legislativ-vor-fi-465-de-parlamentari-dintre-care-364-barbati-si-101-femei--1401421>

⁴³ **Analize comparative privind reprezentarea femeilor în structurile executive românești (perioada 2020–2025)** arată fluctuații ale ponderii femeilor într-un guvern caracterizat de prezență minoritară și segregare pe portofolii, fără tendințe de apropiere de paritate. https://commission.europa.eu/document/download/e7d42e20-ece3-4111-a9f8-acf98e9aa6a4_en?filename=mlp_ro_comments+paper_june_2025_en.pdf&prefLang=ro&utm_source=chatgpt.com

Concluzie generală: Spre deosebire de unele state din regiune, România nu a înregistrat o tranziție semnificativă către echilibrul de gen în Parlament sau Guvern în ciclul electoral recent. Reprezentarea femeilor rămâne bine sub praguri considerate critice pentru influența efectivă asupra agendei publice și a reformelor structurale, semnalând necesitatea unor politici mai puternice de egalitate de gen și mecanisme de incluziune politică.

B. Republica Moldova: Excepția regională.

Republica Moldova a înregistrat progrese notabile în reprezentarea de gen în principalele instituții ale statului pe parcursul ciclului electoral 2021-2025.

În Legislativ: În legislatura a XI-a (aleasă în urma scrutinului din 11 iulie 2021), reprezentarea femeilor în Parlamentul Republicii Moldova a înregistrat o creștere semnificativă în ultimul ciclu electoral. La alegerile anticipate din 11 iulie 2021, un record de 40 de femei a fost ales ca deputat din totalul de 101 mandate, ceea ce a plasat ponderea femeilor la aproximativ 39,6 % în legislatura a XI-a – cea mai înaltă din istoria recentă a țării și peste media globală de reprezentare feminină la nivel parlamentar.⁴⁴ În urma alegerilor parlamentare din 28 septembrie 2025, componența legislativului de legislatura a XII-a – validată de Curtea Constituțională la 16 octombrie 2025 – arată că din totalul de 101 deputați, 37 sunt femei și 64 sunt bărbați, ceea ce corespunde unei reprezentări feminine de 36,6 %.⁴⁵ Prin urmare, Republica Moldova și-a consolidat, într-o măsură semnificativă, reprezentarea politică a femeilor, dar nu a atins pragul de 40 % de gen propus de normele internaționale. Această evoluție arată că, deși sub ținta explicită a cotei de 40 % prevăzute în Codul electoral pentru listele de candidați, se menține o reprezentare relativ ridicată în context regional și istoric pentru Republica Moldova.

În Executiv: În perioada 2021-2024, Guvernul Republicii Moldova a înregistrat una dintre cele mai ridicate ponderi ale femeilor în funcții ministeriale din regiune. Guvernele constituite în acest interval au inclus între 6 și 7 femei ministru, dintr-un total de 13-14 membri ai Cabinetului⁴⁶, ceea ce a situat reprezentarea feminină la un nivel cuprins între aproximativ 43 % și 50 %, apropiindu-se de pragul parității. În mod relevant, femeile au deținut constant portofolii strategice, precum justiția, finanțele, afacerile interne, munca și protecția socială, domenii cu impact direct asupra reformelor structurale și agendei anticorupție. În schimb, Guvernul format în toamna anului 2025, condus de premierul Alexandru Munteanu, include un număr remarcabil de femei în funcții de miniștri cheie. Dintr-un total de 16 membri ai Cabinetului de Miniștri, 5 sunt femei și 11 sunt bărbați, ceea ce plasează reprezentarea feminină la 31,3 % în Guvernul Republicii Moldova.⁴⁷ Astfel, deși perioada 2021-2024 a creat așteptarea unei normalizări a prezenței femeilor în conducerea guvernamentală, configurația din 2025 demonstrează fragilitatea acestor câștiguri. Prin urmare, creșterea reprezentării femeilor în executiv nu poate fi considerată ireversibilă, ci rămâne expusă fluctuațiilor politice și absenței unor garanții instituționale clare.

⁴⁴ *Record number of women elected as MPs and included in the list of candidates for the 2021 Parliamentary Elections (PNUD Moldova)* - https://www.undp.org/moldova/press-releases/record-number-women-elected-mps-and-included-list-candidates-2021-parliamentary-elections?utm_source=chatgpt.com

⁴⁵ <https://parlament.md/deputatii.nspx>

⁴⁶ Guvernul Gavrilița (2021-2023): 6 femei din 13 miniștri → ~46 %. Guvernul Recean (2023-2024): 7 femei din 14 miniștri → 50 %.

⁴⁷ <https://gov.md/ro/echipa>

Concluzie generală: Această evoluție sugerează că progresele înregistrate anterior nu s-au consolidat într-un model instituțional stabil. Spre deosebire de Legislativ, unde reprezentarea femeilor rămâne relativ constantă, executivul se dovedește mai vulnerabil la schimbări politice conjuncturale, iar includerea femeilor în funcții de decizie rămâne dependentă de voința politică a momentului, nu de mecanisme structurale durabile.

C. Evoluții comparative ale reprezentării de gen în Republica Moldova și România

Pornind de la analizele distincte prezentate anterior pentru România (A) și Republica Moldova (B), sinteza comparativă de mai jos permite evidențierea, într-o formă concentrată, a diferențelor și convergențelor privind reprezentarea femeilor în Parlament și Guvern, precum și a implicațiilor structurale ale acestora asupra distribuției puterii politice.

Tabel comparativ – Reprezentarea femeilor în Parlament și Guvern – Republica Moldova vs. România (cicluri recente)

Țara	Instituția	Ciclul/ Anul	Total membri	Femei	% femei	Observații
Republica Moldova	Parlament	Legislatura 2021–2025	101	40	39,6 %	Nivel apropiat de masa critică
		Legislatura 2025–2029	101	37	36,6 %	Ușor recul față de ciclul anterior
	Guvern	2021–2024	13–14	6–7	43–50 %	Portofolii strategice ocupate de femei
		2025	16	5	31,3 %	Recul vizibil post-electoral
România	Parlament	Legislatura 2020–2024	465	~87	18,5 %	Sub media UE
		Legislatura 2024–2028	465	101	21,7 %	Creștere modestă
	Guvern	2020–2024	18–21	1–3	5–15 %	Fără masă critică
		2025	~20	nivel redus	<20 %	Fără schimbare structurală

La nivel legislativ, comparația evidențiază traiectorii divergente ale reprezentării de gen. Republica Moldova se distinge printr-o prezență a femeilor apropiată de pragul masei critice, menținută relativ constant pe parcursul ultimelor două cicluri parlamentare, în timp ce România continuă să înregistreze o subreprezentare structurală a femeilor în Parlament, inclusiv după alegerile recente. Diferența dintre cele două cazuri sugerează că mecanismele electorale, cadrul normativ și voința politică pot produce rezultate semnificativ diferite într-un interval de timp comparabil, chiar în contexte regionale apropiate.

Totuși, stabilitatea relativă observată în legislativ nu se reproduce automat la nivelul executivului, unde logica numirilor politice și a negocierilor de coaliție introduce un grad mai ridicat de imprevizibilitate.

În cazul **Executivului**, analiza relevă o volatilitate mult mai accentuată a reprezentării de gen. Republica Moldova a cunoscut, în perioada 2021–2024, un nivel ridicat de incluziune a femeilor în Guvern, urmat însă de un recul semnificativ în 2025, în timp ce România a menținut constant o prezență feminină redusă în structurile guvernamentale, fără a atinge un prag minim de influență reală. Această dinamică arată că executivul rămâne mai vulnerabil la schimbările politice conjuncturale și mai puțin protejat de mecanisme instituționale de echilibrare a reprezentării de gen.

Analiza comparativă arată că diferențele dintre cele două state sunt determinate de arhitectura decizională și de gradul de instituționalizare a egalității de gen. Republica Moldova a demonstrat capacitatea de a atinge niveluri ridicate de reprezentare feminină, dar nu a reușit încă să le stabilizeze. România, în schimb, nu a depășit nici în legislativ, nici în executiv, un prag minim de influență, menținând un model structural de subreprezentare.

3.2. Discrepanțe de gen în statisticile penale

Compararea datelor politice cu cele din justiție scoate la lumină o segregare a tipologiilor de corupție în funcție de gen. Statisticile nu susțin ipoteza că femeile ar fi imune la corupție, ci mai degrabă că au operat la niveluri diferite ale ierarhiei.

A. Marea corupție (domeniul masculin): Atât în România, cât și în Moldova, „marea corupție” rămâne dominată statistic de bărbați.

În **România**, rapoartele Direcției Naționale Anticorupție (DNA) arată că procentul femeilor trimise în judecată pentru corupție la nivel înalt (miniștri, parlamentari) este constant **sub 15%**. În dosarele complexe de achiziții publice frauduloase, peste 85% dintre inculpați sunt bărbați⁴⁸.

În **Moldova**, dosarele de rezonanță (ex: „Frauda Bancară”, „Laundromat”) au pe lista inculpaților principali aproape exclusiv bărbați. Aceasta confirmă *Teoria Oportunității*: femeile au comis mai puține acte de mare corupție deoarece au avut acces limitat la rețelele decizionale unde se tranzacționează sume majore.

B. „Mica corupție” (feminizarea sancțiunilor): Situația se schimbă în cazul corupției administrative. Datele Centrului Național Anticorupție (CNA) din Moldova arată că în sectoarele educației și sănătății – domenii cu salarizare precară și forță de muncă majoritar feminină – proporția femeilor sancționate crește la **35-40**. Aceasta indică vulnerabilitatea femeilor în fața corupției de supraviețuire sau a celei sistemice de nivel jos.

3.3. Analiză critică: corelații, cauzalități și „stânca de sticlă”

Datele analizate permit formularea a două observații critice privind relația dintre gen și integritate, care nu pot fi reduse la simple corelații statistice.

Fenomenul „Glass Cliff” („stânca de sticlă”) în domeniul justiției și anticorupției. Regiunea Europei Centrale și de Est se caracterizează printr-un tipar recurent: numirea femeilor în funcții de conducere în instituțiile-cheie de combatere a corupției are loc, de regulă, în momente de criză profundă de credibilitate și încredere publică. Cazurile Laurei Codruța

⁴⁸ **Direcția Națională Anticorupție (DNA)**, *Raport de activitate pe anul 2023*, București, 2024. Disponibil la: <https://www.dna.ro/results.xhtml>

Kövesi (România) și Veronicăi Drăgălin (Republica Moldova) sunt ilustrative în acest sens. Aceste numiri nu reflectă neapărat atingerea unei egalități de gen substanțiale, ci pot funcționa ca instrumente politice de resetare simbolică a unor instituții compromise anterior de conducere predominant masculine. Conceptul de „stâncă de sticlă” descrie tocmai această dinamică, în care femeile sunt promovate în poziții de conducere cu risc instituțional ridicat, fiind expuse unui potențial eșec structural moștenit⁴⁹.

Paradoxul reprezentării numerice și inerția sistemică. Deși Republica Moldova a atins în 2025 un nivel ridicat al reprezentării femeilor în Parlament, apropiat de pragul masei critice, indicatorii de percepție a corupției nu înregistrează reacții imediate. Această discrepanță evidențiază existența unui decalaj temporal între schimbările de compoziție instituțională și transformările efective ale practicilor de guvernare. Prezența numerică a femeilor, în absența unor reforme structurale profunde, nu este suficientă pentru a dezarticula rapid rețelele informale de influență și mecanismele de reproducere a corupției. Prin urmare, efectul genului asupra integrității trebuie înțeles ca unul gradual, condiționat de contextul instituțional și de capacitatea sistemului de a absorbi schimbarea.

În ansamblu, datele analizate arată că relația dintre gen și integritate nu poate fi redusă la o explicație unică sau liniară. Reprezentarea femeilor în poziții-cheie de decizie este asociată cu anumite tipare recurente – inclusiv numiri în contexte instituționale fragile și așteptări simbolice ridicate – însă aceste evoluții nu produc automat transformări structurale ale sistemelor afectate de corupție.

Prin urmare, este necesară o distincție clară între *corelațiile observabile* și *mecanismele cauzale reale*, precum și între schimbarea de față a elitelor și reforma instituțională de profunzime.

⁴⁹ Conceptul de „glass cliff” a fost introdus în literatura de specialitate de Michelle K. Ryan și Alexander Haslam la începutul anilor 2000, pentru a descrie tendința de a numi femei în poziții de conducere în contexte organizaționale aflate în criză, cu risc ridicat de eșec și expunere publică negativă.

4. REZULTATELE CERCETĂRII SOCIOLOGICE: PERCEPȚII ȘI EXPERIENȚE PRIVIND CORUPȚIA

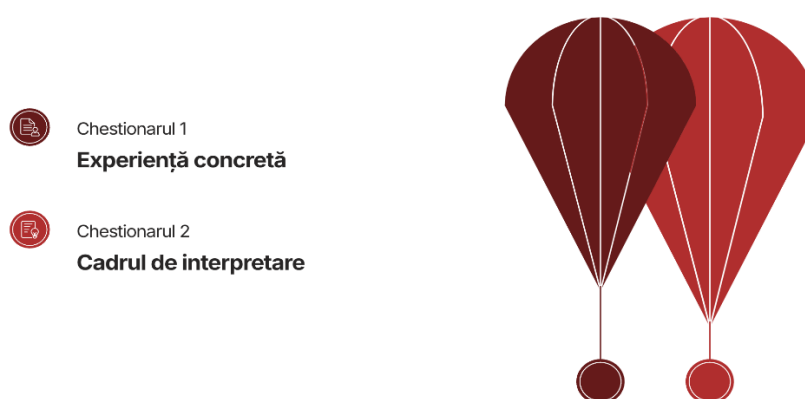
4.1. Metodologia cercetării și analiza experiențelor și percepțiilor privind corupția

Pentru a completa analiza teoretică și datele generale prezentate în capitolele anterioare, a fost considerată necesară o **abordare empirică a fenomenului**, orientată spre experiențele și percepțiile celor care interacționează direct cu instituțiile publice.

Dacă indicatorii internaționali și studiile de specialitate oferă o imagine de ansamblu asupra corupției, aceștia surprind într-o măsură limitată modul concret în care fenomenul se manifestă în relațiile cotidiene dintre cetățean și instituții. În acest context, cercetarea sociologică realizată în cadrul prezentului studiu urmărește să evidențieze **dimensiunea practică a corupției**, precum și **rolul criteriului de gen** în configurarea acestor experiențe.

Pentru atingerea acestui obiectiv, au fost elaborate și aplicate două chestionare distincte, concepute ca instrumente complementare.

Cercetarea are un caracter predominant **cantitativ**, completat de elemente de analiză **calitativă**, în măsura în care răspunsurile au permis identificarea unor tipare de comportament și a unor mecanisme recurente.

Primul chestionar a vizat un domeniu specific – sistemul educațional – ales pentru relevanța sa particulară în analiza fenomenului. Educația reprezintă un spațiu de interacțiune frecventă și inevitabilă între cetățean și instituțiile publice, în cadrul căruia se dezvoltă relații sociale recurente și mecanisme informale de funcționare. Totodată, acest sector este caracterizat printr-o **participare majoritară a femeilor**, atât în calitate de cadre didactice, cât și în calitate de părinți implicați activ în relația cu instituția școlară. Aceste caracteristici îl transformă într-un cadru relevant pentru examinarea relației dintre gen și corupție la nivel micro-social.

Al doilea chestionar a avut un caracter general, fiind orientat spre analiza percepțiilor respondenților asupra corupției dincolo de un domeniu specific. Acesta a urmărit identificarea unor tendințe de opinie, a stereotipurilor și a modului în care este înțeleasă relația dintre gen și integritate în plan mai larg. În acest sens, cele două instrumente nu se suprapun, ci răspund unor funcții diferite: unul surprinde **experiența concretă**, iar celălalt **cadrul de interpretare** al acesteia.

Alegerea acestei abordări duale a fost determinată de necesitatea de a corela dimensiunea faptică a fenomenului cu cea perceptivă. Analiza limitată exclusiv la percepții riscă să rămână la un nivel abstract, în timp ce focalizarea pe un singur domeniu poate conduce la concluzii fragmentare. Utilizarea celor două chestionare permite, astfel, o perspectivă mai nuanțată asupra fenomenului.

În ceea ce privește selecția domeniului educațional, aceasta nu exclude relevanța altor sectoare în care corupția este prezentă, precum sănătatea, administrația publică sau justiția. Cu toate acestea, educația a fost aleasă ca punct de plecare datorită accesibilității respondenților, frecvenței interacțiunilor și specificului relațiilor sociale implicate, care facilitează identificarea unor mecanisme informale de funcționare a sistemului.

Distribuirea chestionarelor s-a realizat în mediul online, prin intermediul rețelelor de socializare, în grupuri relevante pentru educație și societatea civilă. Această metodă a permis accesul la un număr divers de respondenți și a asigurat un grad de anonimat necesar pentru exprimarea unor opinii sincere. Totodată, trebuie menționat că această modalitate de colectare implică o selecție implicită a participanților, orientată spre un segment de populație activ digital și, în general, mai implicat civic.

Eșantionul astfel obținut este unul de conveniență, fiind determinat de accesibilitatea respondenților și de disponibilitatea acestora de a participa la cercetare.

În aceste condiții, rezultatele prezentate în acest capitol nu sunt destinate generalizării statistice la nivel național, ci trebuie interpretate ca indicii relevante privind modul în care corupția este percepută și trăită de către respondenți. Valoarea cercetării constă în evidențierea unor tipare și mecanisme care completează și nuanțează datele teoretice și statistice analizate anterior. La rândul său, analiza datelor nu urmărește doar descrierea frecvențelor de răspuns, ci și identificarea unor relații între experiențele raportate și percepțiile privind rolul genului în manifestarea corupției.

Analiza este structurată, în continuare, pe cele două componente ale cercetării – cea aplicată în domeniul educației și cea privind percepțiile generale – fiecare fiind examinată distinct, în funcție de specificul și obiectivele sale.

În acest sens, cercetarea nu își propune să ofere răspunsuri definitive, ci să contribuie la o înțelegere nuanțată a fenomenului, prin raportare la experiențele directe ale respondenților.

4.2. Rezultatele cercetării: experiențe și practici privind corupția în sistemul educațional

4.2.1. Chestionarul aplicat și profilul respondenților

În vederea analizării dimensiunii practice a fenomenului corupției în sistemul educațional, a fost elaborat și aplicat chestionarul „*Femei și bărbați în fața corupției în educație*”, conceput ca instrument de cercetare orientat spre colectarea de date privind experiențele directe ale

respondenților, percepțiile acestora asupra practicilor informale și rolul criteriului de gen în configurarea acestor interacțiuni.

Chestionarul a avut o structură tematică, fiind organizat pe mai multe blocuri distincte, care au permis captarea atât a dimensiunii faptice a fenomenului, cât și a celei perceptive.

Secțiunea I. Profilul respondenților a vizat colectarea datelor generale privind caracteristicile participanților, inclusiv genul, mediul de proveniență și tipul de relație cu sistemul educațional. Aceste informații au fost utilizate pentru contextualizarea răspunsurilor și pentru interpretarea acestora în funcție de poziționarea socială a respondenților.

Secțiunea II. Experiențe directe și indirecte privind corupția în educație a urmărit identificarea gradului de expunere la practici de corupție, atât sub forma implicării directe (oferirea de bani sau cadouri), cât și sub forma expunerii indirecte (observarea unor astfel de situații). Totodată, au fost analizate circumstanțele în care au apărut aceste practici și actorii percepuți ca fiind implicați în inițierea lor.

Secțiunea III. Favoritism și tratament diferențiat în procesul educațional a inclus itemi referitori la percepțiile asupra unor eventuale forme de tratament preferențial sau inegal, inclusiv în funcție de gen, în contextul evaluării sau al interacțiunilor instituționale. Această secțiune a permis evidențierea unor mecanisme subtile de diferențiere care pot influența funcționarea sistemului.

Secțiunea IV. Mecanisme informale și forme de presiune a fost orientată spre identificarea modului în care au fost inițiate și perpetuate practicile informale, inclusiv prin sugestii sau presiuni exercitate asupra beneficiarilor sistemului. Prin aceste întrebări a fost urmărită surprinderea frecvenței fenomenului și a modului în care acesta a fost perceput de către respondenți.

Secțiunea V. Forme non-financiare ale corupției a abordat situații în care avantajele solicitate nu au fost de natură pecuniară, ci au implicat alte tipuri de beneficii, inclusiv cu tentă personală sau sexuală, extinzând astfel analiza dincolo de definițiile clasice ale corupției.

Secțiunea VI. Reacții și raportare a examinat disponibilitatea respondenților de a semnala acte de corupție, analizând în ce măsură această decizie a fost influențată de genul persoanei implicate, fie în calitate de victimă, fie de autor.

Prin această structură, chestionarul a permis o abordare integrată a fenomenului, corelând experiențele concrete cu percepțiile și normele sociale asociate acestora. Astfel, instrumentul nu s-a limitat la măsurarea frecvenței unor practici, ci a oferit și posibilitatea

identificării unor tipare de comportament și a unor mecanisme informale relevante pentru înțelegerea funcționării sistemului educațional.

Rezultatele prezentate mai jos se bazează pe răspunsurile a unui număr de 48 de respondenți, persoane care interacționează direct cu sistemul educațional – în principal părinți și cadre didactice.

Eșantionul nu a fost construit pe criterii statistice stricte și nu are pretenția de reprezentativitate la nivel național. În consecință, datele nu pot fi extrapolate în termeni procentuali asupra întregii populații. Cu toate acestea, ele oferă un set de indicii relevante despre modul în care corupția este trăită și percepută în practică.

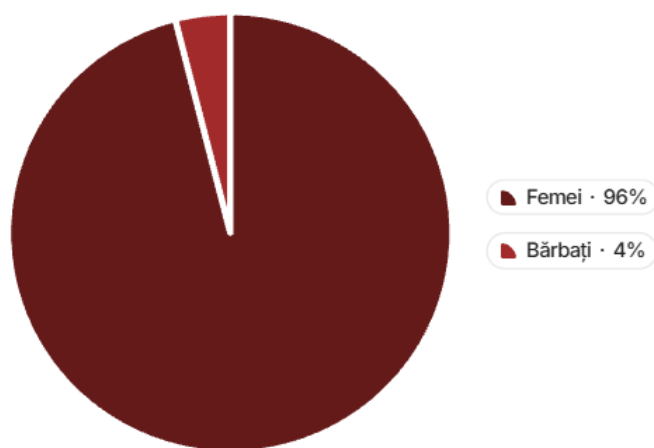
Valoarea acestor răspunsuri derivă, în primul rând, din profilul respondenților. Nu este vorba despre opinii generale, ci despre experiențe directe, formulate de persoane implicate activ în relația cu instituțiile de învățământ. Din acest motiv, chiar și un eșantion restrâns poate evidenția mecanisme reale de funcționare a sistemului, care nu sunt întotdeauna vizibile în statisticile oficiale.

În același timp, trebuie avut în vedere că subiectul cercetării este unul sensibil. Practicile informale din educație – de la „cadouri” până la plăți neoficiale sau presiuni sociale – sunt rareori discutate deschis. În acest context, disponibilitatea respondenților de a descrie astfel de situații indică existența unor fenomene recurente, dar dificil de cuantificat.

Un alt element relevant îl constituie structura eșantionului, marcată de o predominanță clară a femeilor. Acest aspect nu reprezintă o distorsiune metodologică, ci reflectă, în mare măsură, realitatea socială: femeile sunt cele care gestionează, în mod predominant, relația familiei cu școala și, implicit, sunt mai expuse la interacțiunile în care pot apărea solicitări informale sau forme de presiune.

În aceste condiții, datele care urmează vor fi interpretate ca tendințe și indicii privind dinamica fenomenului, și nu ca valori absolute. Analiza are ca obiectiv identificarea unor tipare de comportament și a unor mecanisme recurente, relevante pentru înțelegerea relației dintre corupție și gen în contextul educațional.

Eșantionul/profilul respondenților este caracterizat printr-o omogenitate de gen pronunțată: 95,8% femei (46 persoane) și 4,2% bărbați (2 persoane). Respondenții provin preponderent din mediul urban (89,6%) și au, în majoritate, calitatea de părinte/tutore (77,1%).

Tabelul 2. Profilul general al respondenților

Indicator	Număr respondenți	Procent
Total respondenți	48	100%
Femei	46	95,8%

Indicator	Număr respondenți	Procent
Bărbați	2	4,2%
Mediul urban	43	89,6%
Mediul rural	5	10,4%
Părinți / tatori	37	77,1%
Alte categorii	11	22,9%

Structura eșantionului nu permite o comparație relevantă între percepțiile femeilor și ale bărbaților. Cu toate acestea, distribuția reflectă un aspect esențial pentru obiectul studiului: **implicarea predominantă a femeilor în relația cu sistemul educațional**. În aceste condiții, datele obținute surprind, în mod coerent, perspectiva actorului social cel mai frecvent implicat în interacțiunile în care pot apărea practici informale. Analiza trebuie, prin urmare, interpretată ca reflectând această poziționare specifică, și nu ca o evaluare comparativă între genuri.

4.2.2. Analiza răspunsurilor pe blocuri tematice

Analiza este structurată pe secțiunile chestionarului și interpretează răspunsurile celor 48 de respondenți, punându-le în contextul teoretic (despre corupție și gen) prezentat în prima parte a documentului.

A. Expunerea directă la practici de corupție

Sinteza datelor indică o **prezență consistentă a fenomenului**, atât la nivel de experiență directă, cât și indirectă. Chiar dacă nu este majoritar, faptul că aproximativ **4 din 10 respondenți** au fost implicați direct sau au asistat la astfel de situații sugerează că aceste practici depășesc sfera excepționalului și se înscriu într-un **tipar recognoscibil la nivel social**.

Tabelul 3. Expunerea la practici de corupție

Tip experiență	Număr respondenți	Procent
Experiență directă	20	41,7%
Martori ai fenomenului	18	37,5%
Fără experiență declarată	10	20,8%

Raportul relativ apropiat între experiența directă și cea de martor indică un fenomen care nu este complet ascuns, ci **vizibil și cunoscut în comunitate**, chiar dacă nu este întotdeauna recunoscut la nivel individual. Această apropiere poate reflecta existența unei **zone de toleranță socială**, în care practicile informale sunt percepute ca fiind „știute de toți”, dar nu neapărat asumate explicit.

Totodată, diferența dintre cele două categorii de răspuns poate sugera și o anumită **reticență în asumarea experienței personale**, respondenții fiind mai dispuși să recunoască situații observate decât implicarea directă. Acest tip de răspuns este frecvent în cercetările privind corupția și indică existența unui **fenomen sub-raportat**, în care dimensiunea reală este, probabil, mai extinsă decât cea declarată.

În ansamblu, datele prezintă imaginea unei forme de corupție relativ normalizate, care funcționează în proximitatea actorilor implicați și este suficient de răspândită pentru a fi percepută ca parte a funcționării cotidiene a sistemului.

Rezultatele chestionarului arată o **predominanță clară a femeilor** în rolul de solicitant al avantajelor. Această constatare trebuie însă interpretată în contextul structurii sistemului educațional, în care femeile sunt majoritare și ocupă, în mod preponderent, pozițiile de interacțiune directă cu părinții și elevii. Astfel, vizibilitatea lor în astfel de situații reflectă mai degrabă distribuția rolurilor instituționale decât o predispoziție specifică de gen.

Tabelul 4. Actorii percepuți ca inițiatori ai solicitărilor informale

Actor identificat	Număr respondenți	Procent
Femei	24	50,0%
Bărbați	4	8,3%
Mai multe persoane	4	8,3%
Nu pot spune	5	10,2%
Nu s-a cerut	12	25,0%

Categoria „mai multe persoane” sugerează existența unor situații în care solicitarea nu este percepută ca aparținând unui singur actor, ci ca rezultat al unui **cadru informal colectiv**, în care responsabilitatea este difuză sau împărțită. Aceasta indică faptul că, în anumite contexte, practicile informale pot funcționa ca mecanisme tolerate sau chiar așteptate la nivel de grup.

Proporția cumulată a răspunsurilor „Nu mi s-a cerut” și „Nu pot spune” evidențiază o **zonă relevantă de non-răspuns sau incertitudine**, care poate avea mai multe explicații: lipsa experienței directe, dificultatea de a identifica un actor clar sau reticența de a atribui explicit responsabilitatea. Această discrepanță sugerează că **identificarea persoanei implicate este mai dificilă decât recunoașterea existenței fenomenului**.

În ansamblu, datele indică faptul că, deși fenomenul este recunoscut, atribuirea responsabilității rămâne parțial difuză, ceea ce reflectă caracterul **informal și adesea ambiguu** al acestor practici în cadrul sistemului educațional.

B. Favoritismul și discriminarea la evaluare

Tabelul 5. Favorizarea fetelor în procesul de evaluare

Indicator	Număr respondenți	Procent
Au observat situații de favorizare a fetelor	11	22,9%
Nu au identificat astfel de situații („Nu e relevant”)	21	—

Tabelul 6. Actorii asociați favorizării fetelor (răspunsuri multiple)

Actor identificat	Număr selecții
Cadru didactic (bărbat)	1
Cadru didactic (femeie)	9
Conducerea instituției (bărbat)	3

Actor identificat	Număr selecții
Conducerea instituției (femeie)	6
Persoana favorizată	6
Total selecții	25

Această structură sugerează că favoritismul nu este perceput ca rezultat al unei acțiuni individuale izolate, ci mai degrabă ca un fenomen **distribuit**, în care pot interveni mai mulți actori (cadre didactice, conducere, beneficiari direcți).

În același timp, numărul ridicat de răspunsuri „Nu e relevant” confirmă că majoritatea respondenților nu au identificat astfel de situații, ceea ce indică faptul că fenomenul nu este generalizat, dar nici marginal.

Per ansamblu, datele arată că, acolo unde favoritismul este perceput, responsabilitatea nu este atribuită exclusiv unei categorii de actori, ci este distribuită între mai multe niveluri ale sistemului educațional, ceea ce sugerează existența unor **mecanisme informale mai largi**, nu doar comportamente individuale punctuale.

Tabelul 7. Favorizarea băieților în procesul de evaluare

Indicator	Număr respondenți	Procent
Au observat situații de favorizare a băieților	8	16,7%
Nu au identificat astfel de situații („Nu e relevant”)	24	–
Nu cunosc	12	–

Diferența dintre numărul respondenților care au confirmat existența fenomenului (8 persoane) și numărul total de răspunsuri (aprox. 19 selecții) indică utilizarea **răspunsurilor multiple**, ceea ce sugerează că respondenții au asociat favoritismul cu mai mulți actori sau contexte distincte.

Nivelul relativ redus al răspunsurilor afirmative la întrebarea 11a, coroborat cu numărul ridicat de opțiuni „Nu e relevant” și „Nu cunosc”, indică faptul că favorizarea băieților este percepută ca un fenomen **mai puțin frecvent sau mai puțin vizibil** în comparație cu alte tipuri de favoritism. În același timp, distribuția răspunsurilor arată că, acolo unde fenomenul este identificat, responsabilitatea nu este atribuită unui singur actor, ci apare ca fiind **difuză și distribuită**, similar situațiilor observate în alte întrebări.

Această combinație de frecvență redusă și atribuire dispersată sugerează că favorizarea băieților nu constituie un tipar dominant, ci mai degrabă un fenomen **contextual**, dependent de situații specifice și dificil de delimitat clar în percepția respondenților.

C. Mecanismele „micii corupții”

Inițierea plăților informale

Tabelul 8. Frecvența sugestiilor de oferire a plăților informale

Indicator	Număr respondenți	Procent
Au primit sugestii „o dată”	34	70,8%

Indicator	Număr respondenți	Procent
Au primit sugestii „de mai multe ori”	11	22,9%
Nu au primit sugestii	11	–

Datele indică o **incidență ridicată a sugestiilor informale**, majoritatea respondenților fiind expuși cel puțin o dată la astfel de practici. Această distribuție sugerează că inițierea plăților informale nu este un fenomen marginal, ci unul **recunoscut și relativ frecvent** în interacțiunile din sistemul educațional.

Tabelul 9. Actorii percepuți ca inițiatori ai sugestiilor (răspunsuri multiple)

Actor identificat	Număr respondenți	Procent
Femei	37	75,5%
Bărbați	8	–
Nu e relevant	4	–

Predominanța femeilor în rolul de inițiator trebuie interpretată în raport cu **structura ocupațională a sistemului**, în care acestea ocupă majoritatea pozițiilor de interfață (cadre didactice, coordonare informală a activităților școlare). Astfel, vizibilitatea lor în acest tip de practici reflectă, în principal, **poziționarea instituțională**, nu o diferență de comportament determinată de gen.

În ansamblu, datele sugerează că inițierea plăților informale este un mecanism **integrat în interacțiunile cotidiene**, care funcționează mai degrabă ca o practică tolerată decât ca un comportament excepțional.

Tabelul 10. Actorii asociați exercitării presiunilor

Actor identificat	Număr respondenți
Femei	25
Bărbați	3
Nu cunosc	7
Nu au identificat situații	9

Distribuția răspunsurilor confirmă existența unor **forme de presiune asociate cu mecanismele informale**, majoritatea fiind atribuite actorilor care interacționează direct cu beneficiarii sistemului. Predominanța femeilor reflectă mai degrabă **rolul lor funcțional în sistem**, decât o particularitate de comportament.

Numărul relativ ridicat de răspunsuri afirmative, raportat la non-răspunsuri, sugerează că presiunea nu este percepută ca un fenomen izolat, ci ca o componentă **recunoscută a interacțiunilor instituționale**. Totodată, existența unui segment de respondenți care nu identifică sau nu pot evalua astfel de situații indică o **variabilitate a percepției**, determinată de experiența individuală sau de gradul de expunere.

Datele conturează un model în care inițierea și presiunea funcționează împreună ca mecanisme ale „micii corupții”, integrate în relațiile cotidiene și dificil de delimitat de practicile considerate, în anumite contexte, drept „normale”.

D. Percepții și stereotipuri

93,8% (45 respondenți) consideră că genul nu influențează decizia de a raporta un act de corupție.

Răspunsul indică un **consens aproape total** în favoarea unei poziții declarate de neutralitate de gen. Acest rezultat poate reflecta fie o percepție autentică a egalității de tratament, fie adoptarea unui răspuns **social dezirabil**, în linie cu normele actuale privind egalitatea și nediscriminarea.

În același timp, acest tip de răspuns trebuie interpretat în corelație cu alte rezultate din chestionar, care indică existența unor diferențe structurale între femei și bărbați. Astfel, deși respondenții declară că ar acționa neutru, datele sugerează că **percepția normativă nu coincide întotdeauna cu realitatea practică**, în care factorii sociali și instituționali pot influența comportamentul efectiv.

Tabelul 11. Percepții privind diferențele de integritate și acces la funcții

Indicator	Număr respondenți	Procent
Consideră că NU există diferență (femeile refuză mita mai des)	28	58,3%
Consideră că femeilor le este mai greu să acceadă în funcții de conducere	33	68,8%
Total răspunsuri	48	100%

Răspunsurile indică o **respingere clară a ideii de superioritate morală a femeilor**, majoritatea respondenților considerând că acestea nu sunt mai puțin predispuse la comportamente corupte decât bărbații. Această poziție este în linie cu datele empirice analizate anterior și susține ideea că **integritatea nu este determinată de gen**, ci de contextul instituțional și de oportunitățile existente.

În același timp, un procent semnificativ de respondenți recunoaște existența unor **bariere structurale în accesul femeilor la funcții de conducere**, ceea ce introduce o diferențiere importantă între planul comportamental și cel instituțional. Astfel, deși femeile nu sunt percepute ca fiind diferite din punct de vedere moral, ele sunt considerate a avea **un acces mai limitat la poziții de putere**, ceea ce influențează indirect tipurile de interacțiuni și oportunități la care sunt expuse.

Rata completă de răspuns la aceste întrebări indică un nivel ridicat de implicare a respondenților în exprimarea opiniilor, ceea ce conferă acestor date o **consistență și relevanță sporită** în analiza percepțiilor.

În ansamblu, rezultatele evidențiază o **disociere între egalitatea declarată și diferențele structurale recunoscute**, sugerând că, deși discursul public tinde spre neutralitate de gen, percepțiile privind funcționarea sistemului rămân ancorate în realități instituționale diferite pentru femei și bărbați.

E. Forme grave de abuz: *sextortion*

Tabelul 12. Cunoașterea cazurilor de sextortion

Răspuns	Număr respondenți	Procent
DA	15	31,3%
NU	33	68,8%

Procentul respondenților care declară cunoașterea unor astfel de cazuri este semnificativ, având în vedere caracterul **sensibil și rar raportat** al acestui tip de abuz. Faptul că aproape o treime dintre participanți indică existența unor astfel de situații sugerează că fenomenul nu este marginal, ci face parte dintr-o **zonă insuficient vizibilă a corupției**, care nu se reflectă în mod adecvat în statisticile oficiale.

Totodată, proporția majoritară a răspunsurilor negative nu poate fi interpretată automat ca absență a fenomenului, ci trebuie corelată cu natura acestuia: cazurile de *sextortion* sunt, în mod tipic, **sub-raportate**, din cauza stigmatizării, a raporturilor de putere și a consecințelor personale asociate.

Tabelul 13. Actorii asociați cazurilor de sextortion (răspunsuri multiple)

Actor identificat	Număr selecții
Cadru didactic (bărbat)	7
Conducerea instituției (bărbat)	5
Alt angajat (bărbat)	2
Persoană din afară (bărbat)	2
Cadru didactic (femeie)	1
Conducerea instituției (femeie)	3
Total referințe la bărbați	16
Total referințe la femei	4

Distribuția răspunsurilor indică o **asociere clară între sextortion și actorii de sex masculin**, în special cei aflați în poziții de autoritate (cadre didactice și conducere). Această concentrare sugerează că fenomenul este strâns legat de **asimetria de putere** și de posibilitatea de a condiționa accesul la resurse sau decizii de natură instituțională.

Diferența semnificativă între numărul de referințe la bărbați și cele la femei nu reflectă doar distribuția numerică a personalului, ci indică și o **diferență de tipologie a comportamentului corupt**, în care abuzul de natură sexuală este asociat predominant cu utilizarea autorității în scop personal.

Numărul total de selecții (20) depășește numărul respondenților care au confirmat existența fenomenului la întrebarea anterioară, ceea ce indică faptul că unii respondenți au raportat **mai multe cazuri distincte sau situații care implică mai mulți actori**. Această distribuție întărește ideea că fenomenul nu este singular, ci poate apărea în forme multiple, în contexte diferite.

În ansamblu, datele prezintă *sextortion* ca o formă distinctă de corupție, caracterizată prin **dependența de relații de putere și printr-un nivel ridicat de invizibilitate**, ceea ce o diferențiază semnificativ de practicile financiare informale analizate anterior.

4.2.3. Concluzii: modul în care genul influențează corupția în sistemul educațional

Coroborarea datelor analizate evidențiază câteva concluzii esențiale privind modul în care genul influențează manifestarea corupției în sistemul educațional. Aceste concluzii nu indică diferențe de natură morală între femei și bărbați, ci reflectă, în principal, modul în care sunt distribuite rolurile și pozițiile în cadrul instituțiilor de învățământ.

✓ Corupția în educație este determinată de rolul funcțional, nu de gen

Datele arată că femeile sunt frecvent identificate în inițierea sau gestionarea plăților informale. Această constatare trebuie interpretată în contextul specific al sistemului educațional, în care femeile ocupă majoritatea pozițiilor didactice și administrative de contact direct cu părinții și elevii.

În aceste condiții, implicarea lor în astfel de practici reflectă poziția de interfață în sistem, nu o predispoziție particulară. Corupția apare, astfel, ca o consecință a rolului exercitat în cadrul procesului educațional (evaluare, organizare, gestionare informală a resurselor), și nu ca o trăsătură asociată genului.

✓ „Mica corupție” din educație funcționează ca mecanism de conformare socială

Datele sugerează că, în relația școală–familie, participarea la plăți informale sau la oferirea de cadouri este adesea determinată de dorința de a evita dezavantaje pentru copil, și nu de obținerea unor beneficii nejustificate.

Aceste practici sunt susținute de o presiune de grup (ex. fondul clasei) și de o logică de conformare, în care părinții acționează pentru a nu se situa în afara normelor informale ale colectivității. În acest sens, corupția nu apare ca un comportament izolat, ci ca o adaptare la modul de funcționare perceput al sistemului educațional.

✓ Tipurile de corupție din educație reflectă tipuri diferite de putere

Analiza evidențiază o diferențiere clară între:
practicile informale de natură financiară (cadouri, contribuții), specifice interacțiunilor cotidiene din școală;
formele grave de abuz, precum *sextortion*, asociate cu poziții de autoritate și capacitatea de a influența decizii relevante pentru parcursul educațional.

În primul caz, corupția este integrată în relațiile de rutină dintre părinți și cadrele didactice. În al doilea caz, aceasta apare în contexte în care există o **asimetrie accentuată de putere**, iar relația devine una de dependență.

Distribuția pe gen a acestor forme nu reflectă diferențe de integritate, ci faptul că femeile sunt prezente în zonele de interacțiune curentă, în timp ce bărbații sunt mai frecvent asociați cu poziții de autoritate decizională, unde pot apărea forme de abuz.

Din perspectiva politicilor publice în domeniul educației, această distincție este esențială: combaterea plăților informale necesită intervenții asupra practicilor colective și a normelor informale, în timp ce prevenirea abuzurilor de tip *sextortion* implică mecanisme de protecție și raportare adaptate relațiilor de putere din instituțiile de învățământ.

4.3. Rezultatele cercetării: percepții generale privind corupția și genul

4.3.1. Chestionarul aplicat și profilul respondenților

În completarea analizei realizate prin intermediul primului chestionar, a fost elaborat și aplicat un al doilea chestionar, orientat spre aprofundarea unor dimensiuni specifice ale fenomenului corupției în sistemul educațional, cu accent pe mecanismele de funcționare, percepțiile instituționale și interacțiunile dintre diferitele categorii de actori implicați.

Chestionarul 2 a avut o structură tematică distinctă, fiind conceput pentru a capta nu doar experiențele individuale, ci și modul în care practicile informale sunt înțelese, justificate sau contestate în cadrul sistemului. În acest sens, instrumentul a permis o extindere a analizei de la nivelul experiențelor personale la nivelul percepțiilor privind funcționarea instituțională.

Secțiunea I. Profilul respondenților a vizat colectarea datelor generale privind caracteristicile participanților, inclusiv rolul acestora în sistemul educațional, experiența profesională și alte elemente relevante pentru contextualizarea răspunsurilor.

Secțiunea II. Percepții asupra corupției în sistemul educațional a urmărit evaluarea modului în care respondenții definesc și înțeleg fenomenul corupției, inclusiv formele pe care acesta le poate lua în practică și frecvența percepută a acestora.

Secțiunea III. Mecanisme instituționale și vulnerabilități a fost orientată spre identificarea punctelor sensibile din funcționarea sistemului, inclusiv situațiile în care lipsa de transparență, ambiguitățile procedurale sau discreția decizională pot favoriza apariția practicilor informale.

Secțiunea IV. Interacțiuni și raporturi de putere a analizat relațiile dintre diferitele categorii de actori (cadre didactice, conducere, părinți, elevi), cu accent pe modul în care aceste relații pot genera sau facilita comportamente de natură coruptibilă.

Secțiunea V. Reacții instituționale și raportare a examinat disponibilitatea respondenților de a semna acte de corupție, precum și percepțiile privind eficiența mecanismelor existente de raportare și sancționare.

Prin această structură, chestionarul 2 a permis o abordare complementară față de primul instrument, contribuind la o înțelegere mai amplă a fenomenului analizat. Dacă primul chestionar a pus accent pe experiențele directe și percepțiile individuale, cel de-al doilea a oferit o perspectivă mai largă asupra cadrului instituțional și a condițiilor care facilitează sau limitează manifestarea corupției în sistemul educațional.

Rezultatele prezentate în această secțiune se bazează pe răspunsurile la Chestionarul nr. 2, aplicat unui număr de 27 de respondenți, având ca obiect percepțiile generale asupra corupției și relația acestora cu criteriul de gen.

Eșantionul nu a fost construit pe criterii statistice stricte și nu are pretenția de reprezentativitate la nivel național. În consecință, datele nu pot fi extrapolate în termeni procentuali asupra întregii populații. Cu toate acestea, ele oferă un set de indicii relevante privind modul în care fenomenul corupției este înțeles și interpretat la nivel general.

Valoarea acestor răspunsuri derivă din natura lor: nu reflectă experiențe directe, ci percepții, opinii și reprezentări sociale, care completează analiza realizată anterior pe baza situațiilor concrete. Din acest motiv, chiar și un eșantion restrâns poate evidenția tipare de gândire și tendințe de interpretare relevante pentru obiectul studiului.

În același timp, trebuie avut în vedere că răspunsurile la întrebări de opinie sunt influențate de factori precum normele sociale, discursul public și percepțiile dominante privind egalitatea de gen. În acest sens, unele răspunsuri pot reflecta nu doar convingeri individuale, ci și o anumită aliniere la poziții considerate social acceptabile.

Structura eșantionului reflectă, în linii generale, profilul respondenților din primul chestionar, fiind caracterizată de participarea unui segment activ din mediul online, cu un anumit nivel de implicare civică. Acest aspect conferă datelor o coerență internă, dar presupune și o anumită limitare în ceea ce privește diversitatea perspectivelor.

În aceste condiții, datele care urmează vor fi interpretate ca tendințe și indicii privind percepția relației dintre gen și corupție, și nu ca valori absolute. Analiza are ca obiectiv identificarea unor tipare de percepție și eventuale disonanțe între discursul declarat și realitatea observată, relevante pentru înțelegerea fenomenului în ansamblu.

Analiza este structurată pe secțiunile chestionarului și interpretează răspunsurile celor 27 de respondenți, prin raportare la cadrul teoretic privind relația dintre corupție și gen prezentat în prima parte a studiului.

Tabelul 14. Profilul socio-demografic al respondenților

Indicator	Distribuție
Număr respondenți	27
Gen	77,8% femei 22,2% bărbați
Nivel de educație	100% studii superioare
Mediul de activitate	59,3% sector public 40,7% sector privat
Vârstă	preponderent 25–54 ani

Structura eșantionului indică faptul că răspunsurile provin dintr-un segment relativ omogen: persoane cu nivel ridicat de educație și experiență profesională, implicate direct sau indirect în funcționarea instituțiilor. În aceste condiții, datele reflectă mai degrabă o opinie informată, decât percepții generale ale populației.

Predominanța femeilor poate influența nu atât conținutul răspunsurilor, cât unghiul din care este perceput fenomenul, în sensul unei sensibilități sporite față de dimensiunea de gen. Totodată, participarea majoritară a persoanelor din sectorul public sugerează că o parte semnificativă a respondenților au contact direct cu mecanismele instituționale, ceea ce conferă un plus de relevanță observațiilor formulate.

Nivelul ridicat de educație și structura de vârstă indică, de asemenea, că răspunsurile nu sunt rezultatul unor percepții superficiale, ci reflectă, în general, poziții asumate și relativ stabile în raport cu fenomenul analizat.

În ansamblu, eșantionul nu poate fi considerat reprezentativ, dar este relevant pentru analiza percepțiilor în rândul unui segment activ și informat, ceea ce îl face adecvat scopului acestei cercetări.

A. Situații și percepții privind femeile și bărbații în corupția din educație

Această secțiune testează ipoteza dacă femeile și bărbații se comportă diferit în fața corupției.

37% (17 respondenți) au indicat că au fost puși în situația de a oferi bani, cadouri sau alte avantaje.

63% (10 respondenți) au răspuns negativ.

Procentul este relevant în sine, dar devine cu atât mai semnificativ în contextul profilului eșantionului. Faptul că peste o treime dintre respondenți, toți cu studii superioare, au fost confrunțați cu astfel de situații indică faptul că fenomenul nu este marginal și nici limitat la anumite categorii vulnerabile, ci apare și în rândul unui segment informat și activ.

Această distribuție sugerează că practicile informale sunt integrate în anumite contexte instituționale, fiind percepute ca soluții de rezolvare a problemelor, nu ca abateri excepționale. În același timp, majoritatea răspunsurilor negative indică faptul că fenomenul nu este uniform și că expunerea depinde de contextul concret (instituție, situație, poziție).

Identitatea persoanei implicate

De ambele sexe: 10 răspunsuri

Femeie: 5 răspunsuri

Bărbat: 3 răspunsuri

Nu pot spune: 5 răspunsuri

Nu e relevant: 4 răspunsuri

Faptul că cea mai mare parte a răspunsurilor indică implicarea ambelor sexe sugerează o percepție clară: **corupția nu este asociată exclusiv cu un gen**, ci este văzută ca un fenomen transversal.

Categoria „Nu pot spune” este, de asemenea, relevantă, deoarece indică situații în care **identificarea actorului nu este clară sau nu este esențială pentru percepția fenomenului**. Acest aspect reflectă caracterul informal și difuz al acestor practici, în care responsabilitatea nu este întotdeauna individualizată.

În ansamblu, răspunsurile indică o **neutralizare a stereotipurilor clasice** și o orientare a percepției către mecanismele sistemului, nu către caracteristicile persoanelor implicate.

Percepția asupra frecvenței solicitării mitei în funcție de gen

92,6% (25 respondenți) consideră că femeilor nu li se cere mai des mită decât bărbaților.

7,4% (2 respondenți) consideră contrariul.

Consensul aproape total indică o percepție clară că **genul nu influențează frecvența solicitării mitei**. Acest rezultat sugerează că respondenții nu percep existența unor vulnerabilități diferențiate pe criteriu de gen în acest tip de interacțiuni.

Totodată, răspunsurile reflectă o **orientare spre factori obiectivi** – precum funcția, contextul instituțional sau relația de putere – în detrimentul explicațiilor bazate pe caracteristici personale.

Percepția asupra comportamentului de oferire a mitei

50% (14 respondenți) consideră că bărbații oferă mai des mită.

50% (14 respondenți) consideră că nu există o diferență.

Distribuția egală a răspunsurilor indică o **lipsă de consens**, ceea ce sugerează că acest aspect este perceput diferit în funcție de experiențele individuale sau de mediul de referință.

Această polarizare arată că, deși există percepții diferite, nu se conturează un tipar dominant, ceea ce susține ideea că **comportamentul de oferire a mitei nu este asociat în mod clar cu un anumit gen**, ci este influențat de factori contextuali.

Percepția asupra refuzului implicării în corupție

70,4% (19 respondenți) consideră că femeile și bărbații se comportă la fel.
18,5% (5 respondenți) consideră că femeile refuză mai des.
11,1% (3 respondenți) consideră contrariul.

Majoritatea respondenților resping ideea unei diferențe de comportament, ceea ce indică o percepție dominantă de **neutralitate morală între genuri**.

În același timp, existența unui segment minoritar care atribuie femeilor o tendință mai mare de refuz poate reflecta persistența unor **stereotipuri pozitive**, însă acestea nu sunt dominante și nu influențează semnificativ percepția generală.

Ocaziile de implicare în corupție

33,3% consideră că bărbații au mai multe ocazii datorită funcțiilor
36,7% indică alte motive (mediu, relații, mentalitate)
30% consideră că nu există diferențe

Răspunsurile indică o percepție nuanțată, în care diferențele de implicare nu sunt atribuite genului, ci **accesului diferențiat la oportunități**.

Faptul că majoritatea răspunsurilor se concentrează pe funcție sau pe context social confirmă că respondenții percep corupția ca fiind determinată de **poziția în sistem și de rețelele de influență**, nu de caracteristici personale.

Expunerea femeilor la riscuri de corupție

44,4%: la fel de expuse
29,6%: mai expuse
18,5%: mai puțin expuse
7,4%: din motive diferite

Distribuția răspunsurilor arată că, deși nu există o percepție unanimă, majoritatea respondenților consideră că femeile sunt **cel puțin la fel de expuse** la riscuri de corupție.

Răspunsurile divergente indică faptul că expunerea este percepută ca fiind **contextuală**, dependentă de poziție, mediu și tipul de interacțiune. Această perspectivă este coerentă cu restul datelor și susține ideea că riscurile de corupție nu sunt distribuite uniform, ci sunt influențate de **rolul ocupat în cadrul sistemului**.

B. Locul femeilor și al bărbaților în funcții de conducere – leadership și „plafonul de sticlă”

Accesul la funcții de conducere

66,7% (18 respondenți) consideră că femeilor le este mai greu să ajungă în funcții de conducere.

33,3% (9 respondenți) consideră contrariul.

Majoritatea clară a răspunsurilor indică recunoașterea existenței unor **bariere structurale** în accesul femeilor la poziții de conducere. Aceste bariere nu sunt detaliate explicit de respondenți, dar pot fi asociate, în mod rezonabil, cu factori precum distribuția tradițională a rolurilor, accesul la rețele de influență sau dinamica internă a instituțiilor.

Faptul că o treime dintre respondenți nu percep aceste dificultăți sugerează că fenomenul nu este uniform resimțit și poate varia în funcție de experiența individuală sau de mediul profesional. Cu toate acestea, tendința majoritară indică existența unei **percepții consolidate privind dificultatea accesului**, ceea ce confirmă relevanța conceptului de „plafon de sticlă” în contextul analizat.

Femeile în funcții de conducere ca soluție anticorupție

42,9% (10 respondenți) consideră că ar fi mai puțină corupție

35,7% (12 respondenți) consideră că situația ar rămâne la fel

21,4% (6 respondenți) consideră că nu ar avea un impact

Distribuția răspunsurilor indică o **lipsă de consens** și, în același timp, o poziție relativ rezervată față de ideea că simpla creștere a numărului de femei în funcții de conducere ar conduce automat la reducerea corupției.

Faptul că cea mai mare categorie de răspunsuri este „ar fi la fel” sugerează că respondenții nu percep genul ca factor determinant al integrității la nivel instituțional. În acest sens, rezultatele contrazic ideea simplificată potrivit căreia reprezentarea feminină ar avea, în mod direct, un efect corectiv asupra fenomenului corupției.

În ansamblu, răspunsurile indică o orientare către o explicație mai complexă, în care **integritatea este asociată cu funcția, responsabilitatea și contextul instituțional**, nu cu genul persoanei aflate în poziție de conducere.

Percepția asupra judecății sociale

59,3% (16 respondenți) consideră că o femeie implicată într-un caz de corupție este judecată la fel ca un bărbat

29,6% (8 respondenți) consideră că este judecată mai aspru

11,1% (3 respondenți) consideră că este judecată mai blând

Răspunsurile indică o percepție predominantă de **egalitate formală în judecata socială**, majoritatea respondenților considerând că femeile și bărbații sunt evaluați în mod similar în cazul implicării în acte de corupție.

Totuși, ponderea semnificativă a respondenților care consideră că femeile sunt judecate mai aspru sugerează existența unei **sensibilități latente** față de modul în care societatea reacționează la abaterile de la normă în funcție de gen. Această percepție poate reflecta așteptări sociale diferite, în care comportamentele considerate deviante sunt sancționate mai dur atunci când contravin rolurilor tradiționale atribuite femeilor.

În ansamblu, datele indică o **tensiune între egalitatea declarată și percepțiile diferențiate**, ceea ce sugerează că, deși discursul public promovează tratamentul egal, percepțiile individuale rămân influențate de norme sociale mai profunde.

C. Situații delicate sau abuzive – fenomenul *sextortion*

Cunoașterea cazurilor privind femeile

59% (16 respondenți) au indicat că au auzit de cazuri în care femeilor li s-au cerut favoruri personale sau sexuale pentru obținerea ori menținerea unui drept.

41% (11 respondenți) au răspuns negativ.

Procentul este semnificativ, având în vedere natura sensibilă a fenomenului. Faptul că mai mult de jumătate dintre respondenți declară cunoașterea unor astfel de situații indică existența unei **realități cunoscute la nivel social**, dar insuficient formalizate sau raportate.

Această distribuție sugerează că fenomenul nu este izolat, ci face parte dintr-o **zonă informală a corupției**, în care abuzul este recunoscut, dar nu este adus în mod frecvent în spațiul public sau instituțional.

Gravitatea fenomenului

74% (20 respondenți) consideră aceste fapte mai grave decât mita în bani
25,9% (7 respondenți) le consideră la fel de grave

Percepția majoritară confirmă că *sextortion* este considerat o formă de corupție de o **gravitate superioară** celei financiare. Diferența nu ține doar de valoarea „avantajului”, ci de natura acestuia.

Spre deosebire de mita clasică, care presupune o tranzacție, *sextortion* implică o **componentă de constrângere personală**, afectând direct integritatea fizică și psihologică a persoanei. Această dimensiune explică de ce este perceput ca fiind mai grav: nu este doar o încălcare a regulilor, ci o **formă de abuz**.

Raportarea și „cifra neagră” a fenomenului

92,6% (25 respondenți) consideră că femeile nu raportează astfel de cazuri din frică sau rușine

7,4% (2 respondenți) consideră contrariul

Consensul aproape total asupra motivelor de neraportare indică existența unei „cifre negre” semnificative în cazul acestui tip de corupție. Spre deosebire de mita financiară, unde raportarea este deja redusă, în cazul *sextortion* barierele sunt mult mai puternice.

Frica de consecințe și componenta de rușine indică faptul că fenomenul este perceput nu doar ca ilegal, ci și ca stigmatizant, ceea ce descurajează aducerea sa în spațiul formal.

Această dinamică explică discrepanța dintre nivelul de cunoaștere socială a fenomenului și lipsa sa din statisticile oficiale. În esență, nu avem de-a face cu un fenomen rar, ci cu unul insuficient raportat și, implicit, insuficient documentat.

Cunoașterea cazurilor privind bărbații

77,8% (21 respondenți) au indicat că nu au auzit de cazuri în care bărbaților li s-ar fi cerut favoruri personale sau sexuale.

22,2% (6 respondenți) au răspuns afirmativ.

Răspunsurile indică o vizibilitate redusă a fenomenului în cazul bărbaților, majoritatea respondenților neavând cunoștință de astfel de situații. Această distribuție contrastează puternic cu rezultatele privind femeile unde fenomenul este perceput ca fiind semnificativ mai prezent.

Diferența nu poate fi interpretată automat ca o absență a cazurilor în rândul bărbaților, ci sugerează mai degrabă o percepție socială diferențiată, în care astfel de situații sunt mai greu de recunoscut sau de asociat cu bărbații.

Această percepție poate fi explicată prin tiparele de rol și poziționare în cadrul relațiilor de putere, în care bărbații sunt mai rar percepuți ca fiind în poziții de vulnerabilitate comparabile. În consecință, fenomenul apare ca fiind mai puțin vizibil și mai puțin discutat în cazul acestora.

În ansamblu, datele sugerează că *sextortion* nu este perceput ca un fenomen simetric, ci ca unul asociat predominant cu expunerea femeilor, în timp ce situațiile care implică bărbați rămân marginale în percepția respondenților.

D. Comportamentul femeilor și al bărbaților

Percepția asupra corectitudinii

11 respondenți consideră că femeile sunt mai corecte
10 respondenți consideră că femeile și bărbații sunt la fel
restul răspunsurilor indică variații ne semnificative

Distribuția răspunsurilor indică o lipsă de consens privind existența unei diferențe de integritate între femei și bărbați. Deși există o ușoară tendință de a atribui femeilor un comportament mai corect, aceasta nu este suficient de puternică pentru a contura un tipar dominant.

Rezultatul sugerează că respondenții nu susțin ideea unei superiorități morale intrinseci, ci mai degrabă percep integritatea ca fiind dependentă de context, experiență și poziționare. În acest sens, stereotipul femeii ca „gardian al moralității” apare ca fiind parțial erodat, fără a fi însă complet eliminat.

Utilizarea rețelelor informale („old boys’ networks”)

77,8% (21 respondenți) consideră că bărbații se bazează mai des pe relații, prietenii sau influență pentru a obține avantaje
restul respondenților consideră că nu există diferențe sau nu pot aprecia

Rezultatul indică un consens clar în percepția respondenților: bărbații sunt asociați mai frecvent cu utilizarea rețelelor informale de influență.

Această percepție nu este legată de o diferență de integritate, ci de accesul diferențiat la rețele de putere, în special în contexte profesionale și instituționale. Rețelele informale funcționează ca mecanisme de facilitare a accesului la resurse și oportunități, iar percepția că bărbații le utilizează mai des reflectă, în mod indirect, faptul că aceștia sunt mai bine integrați în aceste structuri.

În acest sens, corupția nu este percepută ca un comportament individual izolat, ci ca un fenomen care poate fi susținut și amplificat de relații sociale informale, în care accesul nu este distribuit egal.

Influența grupului asupra comportamentului

13 respondenți consideră că bărbații sunt mai ușor influențabili de grupul de prieteni
10 respondenți consideră că femeile și bărbații sunt la fel
restul răspunsurilor indică variații ne semnificative

Răspunsurile indică o percepție moderată potrivit căreia bărbații ar fi mai sensibili la influența grupului, însă fără a contura un consens clar. Această distribuție sugerează că influența socială este recunoscută ca factor relevant, dar nu este atribuită în mod exclusiv unui gen.

În același timp, acest răspuns poate indica o percepție mai amplă asupra modului în care relațiile informale și dinamica de grup influențează comportamentele. Astfel, chiar dacă

diferențele nu sunt categorice, există o tendință de a asocia bărbații cu o integrare mai puternică în rețele și grupuri informale, ceea ce poate facilita atât accesul la oportunități, cât și expunerea la comportamente neconforme.

E. Reacții și raportare

Disponibilitatea de a raporta un act de corupție

18 respondenți au indicat că ar raporta un act de corupție, indiferent de genul persoanei implicate

restul răspunsurilor indică rezerve sau incertitudini

Răspunsurile indică o tendință majoritară spre asumarea unui comportament civic activ, cel puțin la nivel declarativ. Faptul că genul făptașului nu influențează decizia de raportare sugerează o percepție de neutralitate formală, în care evaluarea faptei prevalează asupra caracteristicilor persoanei implicate.

Totuși, diferența dintre răspunsurile afirmative și restul indică existența unei zone de rezervă, ceea ce sugerează că disponibilitatea de raportare nu este uniformă și poate depinde de factori precum contextul concret, riscurile percepute sau consecințele personale.

Egalitatea în raportare în funcție de genul făptașului

100% dintre respondenții care au răspuns (12 persoane) au indicat că ar raporta la fel, indiferent dacă persoana implicată este femeie sau bărbat

Deși numărul de răspunsuri este redus, rezultatul indică un consens absolut în rândul celor care au exprimat o opinie. Aceasta întărește ideea unei egalități declarate în raportarea faptelor, în care genul nu este perceput ca un factor relevant.

În același timp, rata scăzută de răspuns sugerează că acest tip de întrebare poate genera reticență sau lipsă de asumare, ceea ce limitează forța concluziei la nivel general.

Reacția față de victimele corupției

19 respondenți au indicat că ar reacționa la fel, indiferent de genul victimei
5 respondenți au indicat că ar fi mai dispuși să ajute dacă victima este femeie

Majoritatea răspunsurilor indică o percepție de egalitate în raportarea la victime, ceea ce sugerează că, la nivel declarativ, genul nu influențează reacția de sprijin.

Totuși, existența unui segment de respondenți care manifestă o disponibilitate mai mare de a ajuta femeile indică o sensibilitate specifică față de situațiile în care acestea sunt percepute ca vulnerabile, în special în contexte de abuz de putere, cum este cazul *sextortion*.

Această diferență sugerează că, deși egalitatea este afirmată la nivel general, în practică pot interveni reacții diferențiate în funcție de tipul situației și de percepția vulnerabilității victimei.

4.3.2. Concluzii: percepții generale asupra relației dintre gen și corupție

Analiza rezultatelor obținute prin Chestionarul nr. 2, chiar în condițiile unui eșantion restrâns, permite conturarea unor concluzii relevante privind modul în care este percepută relația dintre gen și corupție. Aceste concluzii nu reflectă experiențe directe, ci reprezentări sociale și tipare de gândire, care completează analiza realizată anterior.

Integritatea nu este percepută ca fiind determinată de gen

Răspunsurile indică faptul că participanții nu consideră că femeile sunt, în mod inerent, mai puțin predispuse la comportamente corupte. Atât în ceea ce privește oferirea mitei, cât și refuzul acesteia, majoritatea respondenților nu identifică diferențe semnificative între femei și bărbați.

În acest sens, corupția este percepută ca un fenomen independent de gen, determinat mai degrabă de context și oportunitate.

Diferențele apar la nivelul accesului la rețele și oportunități

Deși integritatea este percepută ca fiind similară, respondenții consideră că bărbații utilizează mai frecvent rețele informale de influență pentru a obține avantaje. Această percepție reflectă o diferență de acces la resurse și relații, nu o diferență de comportament moral.

Corupția este astfel asociată cu poziționarea în sistem și integrarea în rețele de putere, nu cu genul în sine.

Sextortion este perceput ca o formă distinctă și disproporționată de corupție

Datele indică o conștientizare clară a faptului că femeile sunt mai frecvent afectate de situații de tip *sextortion*. Acest tip de corupție este perceput ca fiind mai grav decât corupția financiară, datorită impactului personal și a dimensiunii de abuz. În același timp, respondenții consideră că astfel de cazuri sunt rar raportate, din motive legate de frică și stigmatizare, ceea ce explică lipsa lor din evidențele oficiale.

Lipsa încrederii în soluții simplificate bazate pe gen

Rezultatele indică o poziție rezervată față de ideea că o creștere a reprezentării femeilor în funcții de conducere ar conduce automat la reducerea corupției. Respondenții percep fenomenul ca fiind structural, dependent de modul de funcționare al instituțiilor, și nu ca o problemă care poate fi rezolvată prin schimbarea compoziției de gen.

Egalitate declarată, dar cu nuanțe în percepția realității

Deși majoritatea respondenților afirmă că ar reacționa și ar raporta corupția indiferent de gen, datele indică existența unor diferențe subtile în percepție, în special în ceea ce privește vulnerabilitatea și expunerea la anumite tipuri de abuz.

Această situație reflectă o tensiune între discursul de egalitate și percepția realităților structurale, în care genul continuă să joace un rol indirect.

Rezultatele trebuie interpretate cu prudență, având în vedere dimensiunea redusă a eșantionului și natura acestuia (segment educat și activ civic).

Cu toate acestea, răspunsurile existente indică un consens în sensul tratamentului egal al faptelor de corupție, ceea ce confirmă, cel puțin la nivel declarativ, respingerea standardelor duble în funcție de gen.

4.4. Sinteza rezultatelor sociologice: genul în dinamica corupției

Analiza cumulată a rezultatelor obținute prin cele două chestionare – unul orientat spre experiențe concrete în sistemul educațional, celălalt spre percepții generale – permite formularea unei concluzii de fond: corupția nu este un fenomen neutru din perspectiva genului, chiar dacă la nivel declarativ este percepută ca atare.

Cu alte cuvinte, dacă la suprafață există o tendință de a trata corupția în termeni egali („oricine poate fi corupt”), o analiză mai atentă arată că expunerea, rolurile și consecințele diferă în mod sistematic, în funcție de poziționarea socială și instituțională a femeilor și bărbaților.

Rezultatele pot fi sintetizate pe mai multe dimensiuni complementare, care, privite împreună, prezintă o imagine coerentă a fenomenului.

Dimensiunea A. Expunerea la corupție: între neutralitate declarată și realitate diferențiată

Datele indică faptul că experiența corupției este relativ răspândită, fără a putea fi atribuită exclusiv unui gen. Atât în percepțiile generale, cât și în experiențele concrete, respondenții nu identifică o „apartenență de gen” a comportamentului corupt.

Cu toate acestea, analiza pe context arată altceva. În sistemul educațional – un domeniu puternic feminizat – femeile apar frecvent în rolul de interfață a plăților informale. Această constatare nu reflectă o predispoziție, ci o realitate structurală: femeile ocupă majoritatea pozițiilor de contact direct cu beneficiarii serviciilor (părinți, elevi), ceea ce le plasează în poziția de executanți vizibili ai unor mecanisme informale deja normalizate.

În paralel, percepțiile din chestionarul general indică faptul că bărbații sunt asociați mai frecvent cu accesul la oportunități de corupție prin funcții și rețele. Astfel, diferența nu este de natură morală, ci de acces și poziționare.

Concluzie: corupția nu este „a femeilor” sau „a bărbaților”, ci este a sistemului, iar genul influențează modul în care actorii sunt plasați în interiorul acestuia.

Dimensiunea B. Accesul la putere: bariere reale și așteptări temperate

Unul dintre cele mai constante rezultate este percepția că femeile întâmpină dificultăți în accesul la funcții de conducere. Această percepție apare atât în context general, cât și sectorial, ceea ce indică existența unor bariere structurale persistente.

În același timp, respondenții nu transformă această constatare într-o concluzie simplistă. Deși există o ușoară tendință de a considera că femeile ar putea manifesta un comportament mai conform regulilor, nu există convingerea că simpla lor prezență în funcții de conducere ar reduce automat corupția.

Această rezervă este importantă și, în același timp, realistă.

Concluzie: problema corupției nu este una de „cine conduce”, ci de cum funcționează instituțiile. Genul poate influența stilul de exercitare a autorității, dar nu poate compensa, de unul singur, deficiențele sistemice.

Dimensiunea C. *Sextortion* – forma invizibilă, dar recunoscută a corupției

Cea mai clară diferențiere de gen apare în cazul fenomenului de *sextortion*. Rezultatele arată că acesta este recunoscut ca real, grav și predominant asociat cu femeile în calitate de victime. Mai mult decât atât, respondenții nu doar că identifică fenomenul, dar îl evaluează ca fiind mai grav decât mita financiară, ceea ce indică o înțelegere profundă a impactului său – nu doar juridic, ci și personal și social.

În același timp, aproape unanimitatea în ceea ce privește neraportarea acestor cazuri relevă existența unui blocaj sistemic: mecanismele actuale nu sunt adaptate pentru acest tip de abuz, iar costul social al expunerii este perceput ca fiind prea mare.

Concluzie: *sextortion* nu este o excepție marginală, ci o formă distinctă de corupție, care rămâne invizibilă nu pentru că nu există, ci pentru că nu poate fi raportată în mod real în condițiile actuale.

Dimensiunea D. Rețelele informale: diferența de oportunitate

Rezultatele indică un consens clar în percepția că bărbații utilizează mai frecvent rețele informale de influență („pile și relații”) pentru a obține avantaje.

Această percepție nu reflectă o diferență de integritate, ci o diferență de integrare în structuri informale de putere. Rețelele nu sunt neutre – ele sunt construite în timp și tind să reproducă aceleași tipare de acces.

În acest context, corupția nu apare doar ca un act individual, ci ca un fenomen susținut de mecanisme relaționale și de încredere, în care accesul este inegal distribuit.

Concluzie: nu toți actorii au aceleași „șanse” de a fi corupți; corupția este facilitată de apartenența la rețele, iar aceste rețele sunt, în continuare, percepute ca fiind mai accesibile bărbaților.

Dimensiunea E. Raportarea: egalitate declarată, prudență reală

La nivel declarativ, majoritatea respondenților afirmă că ar raporta un act de corupție indiferent de genul persoanei implicate. Această poziție reflectă o normă de egalitate formală și o anumită internalizare a valorilor civice.

Cu toate acestea, analiza detaliată arată că această disponibilitate este însoțită de rezerve implicite, iar în situații sensibile (în special cele care implică abuz de putere sau *sextortion*), reacțiile pot deveni diferențiate. Mai mult, chiar dacă există disponibilitate declarată, aceasta nu se traduce automat în comportament efectiv, ceea ce indică existența unor bariere practice și psihologice.

Concluzie: există o diferență între ce spun oamenii că ar face și ce pot face în realitate, iar această diferență este esențială pentru înțelegerea limitelor politicilor anticorupție bazate exclusiv pe raportare.

Concluzie generală: dincolo de neutralitate – o abordare necesară diferențiată
Privite în ansamblu, rezultatele confirmă că relația dintre gen și corupție nu poate fi explicată prin stereotipuri simple („femeile sunt mai corecte” sau „bărbații sunt mai corupți”), ci trebuie înțeleasă în termeni structurali.

Femeile și bărbații nu sunt diferiți prin natura comportamentului, ci prin poziția pe care o ocupă în sistem, prin accesul la resurse, la funcții și la rețele informale. Aceste diferențe generează, la rândul lor, tipare distincte de expunere, implicare și vulnerabilitate.

În acest context, abordările anticorupție care ignoră dimensiunea de gen – în numele unei neutralități formale – riscă să trateze în mod identic situații care, în realitate, sunt diferite.

Concluzia finală este una pragmatică: integrarea perspectivei de gen nu reprezintă un exercițiu teoretic sau ideologic, ci o condiție necesară pentru înțelegerea corectă a fenomenului și pentru eficiența reală a politicilor anticorupție.

5. CONCLUZII ȘI RECOMANDĂRI

5.1. Sinteza rezultatelor: integrarea criteriului de gen – necesitate sau opțiune în strategiile anticorupție?

Prezentul studiu a explorat relația complexă și multidimensională dintre gen și corupție, depășind abordările tradiționale „neutre la gen”, care au dominat politicile publice de integritate în ultimele decenii. Datele statistice internaționale, coroborate cu literatura de specialitate și contextul specific al Europei de Est (cu accent pe Republica Moldova), permit formularea unor concluzii clare și a unor recomandări strategice pentru decidenții politici.

Analiza comparativă și sectorială realizată în cadrul prezentului studiu conduce la câteva concluzii esențiale privind relația dintre gen și integritate. În primul rând, datele confirmă că genul nu constituie o cauză biologică a comportamentului integru. Femeile nu sunt, prin natură, mai puțin corupte decât bărbații. În al doilea rând, reprezentarea feminină în structurile de decizie trebuie înțeleasă ca un indicator al calității democratice și al deschiderii instituționale, nu ca o garanție automată a reducerii corupției. Efectele pozitive ale diversității de gen devin vizibile doar atunci când este atins un prag suficient de reprezentare, iar în lipsa unor reforme structurale reale, așa-numita „feminizare a structurilor anticorupție” riscă să rămână un exercițiu simbolic.

În acest sens, genul funcționează mai degrabă ca un indicator al arhitecturii puterii și al „sănătății” instituționale decât ca un determinant direct al integrității. Femeile sunt poziționate diferit în raport cu oportunitățile, riscurile și rețelele informale care facilitează corupția sistemică, ceea ce explică o parte semnificativă a diferențelor observate în practică.

Totodată, studiul evidențiază un tipar regional recurent, asociat fenomenului cunoscut sub denumirea de *glass cliff*. Numirea femeilor în funcții de conducere are loc frecvent în momente de criză instituțională profundă, când așteptările publice sunt ridicate, iar riscurile de eșec sunt considerabile. În aceste situații, responsabilitatea reformei este transferată către actori percepuți ca fiind „mai integri”, fără ca acestora să li se asigure întotdeauna controlul real asupra sistemului. În lipsa unei susțineri instituționale solide, astfel de numiri pot conduce mai degrabă la expunere politică decât la schimbare structurală.

Concluziile studiului se organizează în jurul a **trei direcții majore**:

În primul rând, **inegalitatea de gen acționează ca un facilitator al corupției**. Sistemele în care femeile au acces limitat la resurse și la puterea decizională tind să fie mai vulnerabile la practici clientelare. Excluderea femeilor din rețelele informale de influență nu reflectă o integritate intrinsecă, ci mai degrabă o lipsă de oportunitate. În același timp, vulnerabilitatea economică și socială le expune disproporționat la „mica corupție” în accesarea serviciilor de bază, transformându-le în victime directe ale disfuncționalităților administrative.

În al doilea rând, fenomenul *sextorsion* rămâne o patologie instituțională **insuficient recunoscută**. Atât timp cât abuzul de putere în schimbul favorurilor sexuale este tratat exclusiv prin instrumentele juridice ale hărțuirii sau violenței sexuale, și nu ca o formă de corupție, mecanismele anticorupție rămân incomplete și incapabile să surprindă o realitate care afectează preponderent femeile.

În al treilea rând, **diversitatea de gen apare ca un instrument funcțional de prevenție**. Datele analizate susțin ideea că o reprezentare echilibrată a femeilor și bărbaților în instituțiile publice corelează cu niveluri mai scăzute ale percepției corupției. Nu pentru că femeile ar fi „genetic” mai oneste, ci pentru că prezența lor contribuie la spargerea rețelelor închise de influență, crește transparența proceselor decizionale și modifică cultura organizațională, reducând toleranța față de practicile ilicite.

Prin urmare, integrarea perspectivei de gen în strategiile anticorupție nu mai poate fi tratată ca o opțiune de „corectitudine politică”, ci ca o necesitate operațională. O strategie anticorupție care ignoră jumătate din populație este, prin definiție, o strategie incompletă și ineficientă.

5.2. Recomandări de politici publice

Pentru a transforma aceste constatări în acțiuni concrete, propunem un set de măsuri menite să operaționalizeze legătura dintre egalitatea de gen și integritatea publică:

A. Reformă legislativă și instituțională.

Recunoașterea juridică a *sextortion*: Modificarea legislației penale pentru a include explicit favorurile sexuale în definiția mitei și a foloaselor necuvenite. Aceasta ar permite procurorilor să instrumenteze cazurile de abuz sexual comise de funcționari ca fapte de corupție, oferind un nivel superior de protecție victimelor și sancțiuni mai aspre făptuitorilor.

Mecanisme de raportare sensibile la gen: Instituirea unor canale de denunț securizate și confidențiale, adaptate nevoilor specifice ale femeilor. Acestea trebuie să includă personal instruit pentru a gestiona cazurile de extorcere sexuală și să ofere garanții împotriva revictimizării sau stigmatizării sociale.

B. Colectarea și analiza datelor

Statistici defalcate pe sexe: Instituțiile de aplicare a legii trebuie să colecteze și să publice date statistice dezagregate pe criterii de gen. Este esențial să cunoaștem nu doar genul persoanelor condamnate pentru corupție, ci și genul victimelor și al denunțătorilor, pentru a putea mapa corect impactul fenomenului.

Audituri de gen în sectoarele vulnerabile: Realizarea periodică a unor analize de risc în sectoarele, în care femeile sunt utilizatori majoritari (sănătate maternă, educație preșcolară, asistență socială) pentru a identifica și elimina punctele critice unde se solicită mită.

C. Promovarea reprezentării și a culturii integrității

Diversitate în comisiile de achiziții și control: Introducerea unor cote de gen sau a unor criterii de diversitate în componența comisiilor sensibile, cum ar fi cele de evaluare a achizițiilor publice, comisiile de recrutare în funcții publice sau organele de control disciplinar. Componența echilibrată de gen poate acționa ca un mecanism de control reciproc (*checks and balances*).

Educație și formare profesională: Introducerea modulelor despre impactul diferențiat al corupției asupra femeilor și bărbaților în programele de formare continuă a funcționarilor publici, magistraților și ofițerilor anticorupție.

În concluzie, lupta împotriva corupției și promovarea egalității de gen sunt obiective care se potențează reciproc. Republica Moldova, având deja un leadership feminin vizibil în zona de integritate, are oportunitatea unică de a deveni un model regional prin adoptarea acestor recomandări, demonstrând că o democrație incluzivă este, implicit, o democrație mai curată.

Anexa 1. Chestionar „Femei și bărbați în fața corupției în educație”

Acest chestionar are scopul de a identifica percepțiile și experiențele oamenilor cu privire la diferențele dintre femei și bărbați în raport cu fenomenul corupției din domeniul educației – atât din perspectiva comportamentelor, cât și a modului în care sunt percepute situațiile de abuz, favoruri, presiuni sau nereguli.

Răspunsurile dumneavoastră sunt confidențiale și anonime. Nu se colectează nume, adrese sau alte date personale. Informațiile vor fi utilizate doar în scop de cercetare și analiză generală.

Vă rugăm să citiți atent fiecare întrebare și să selectați varianta care descrie cel mai potrivit opinia sau experiența dumneavoastră.

Alegeți o singură opțiune, dacă nu este indicat altfel.

Secțiunea A. Date generale (pentru uz statistic)

1. Sexul dumneavoastră:

- Femeie
- Bărbat

2. Vârsta dumneavoastră:

- Sub 25 ani
- 25–34 ani
- 35–44 ani
- 45–54 ani
- 55 ani și peste

3. Rolul dumneavoastră în sistemul educațional:

- Elev(ă) / Student(ă)
- Părinte / Tutore
- Cadru didactic
- Personal administrativ / de conducere
- Alt rol (specificați): _____

4. Instituția de învățământ cu care sunteți asociat(ă):

- Grădiniță
- Școală / Gimnaziu
- Liceu
- Școală profesională / Colegiu
- Universitate

5. Tipul instituției:

- Publică
- Privată

6. Mediul instituției:

- Urban
- Rural

Secțiunea B. Situații și percepții privind femeile și bărbații în corupția din sistemul de educație

I. Experiențe directe și observații

1.1. Situații de corupție și favorizare observate în mediul educațional

7. Ați fost vreodată pus(ă) în situația de a oferi bani, cadouri sau alte avantaje pentru obținerea unui loc în instituția de învățământ, a unei evaluări favorabile sau a unei promovări în sistemul de educație (grădiniță, școală, liceu, universitate)?

- Da
- Nu

8. Ați fost vreodată martor(ă) la o situație în care un cadru didactic sau funcționar din educație (grădiniță, școală, liceu, universitate) a primit bani, cadouri sau alte favoruri pentru a oferi un avantaj ori o evaluare mai favorabilă?

- Da
- Nu

9. Persoana care a cerut/a primit avantajul era:

- Bărbat
- Femeie
- Mai multe persoane (bărbați și femei)
- Nu pot spune
- Nu mi s-a cerut/nu am oferit

10a. Ați observat cazuri în care fetele au fost tratate mai favorabil decât băieții la evaluare sau admitere?

- Da
- Nu

10b. Dacă ați observat asemenea cazuri, din inițiativa sau sub influența cui s-a produs favorizarea?

- Cadru didactic (bărbat)
- Cadru didactic (femeie)
- Conducerea instituției (bărbat)
- Conducerea instituției (femeie)
- Persoana favorizată însăși
- Altă persoană (de ex., părinte, rudă, susținător extern) _____
(vă rugăm să specificați)

- Nu cunosc

Nu e relevant (în cazul în care ați răspuns cu „nu” la întrebarea 10a)

10c. În opinia dumneavoastră, care a fost motivul favorizării observate?

Genul persoanei favorizate (faptul că este fată / femeie)

Relația personală / apropierea cu persoana care a favorizat

Performanța academică / comportamentul școlar

Statutul social sau profesional al familiei

Alt motiv _____
(vă rugăm să specificați)

Nu cunosc

Nu e relevant (în cazul în care ați răspuns cu „nu” la întrebarea 10a)

11a. Ați observat cazuri în care băieții au fost tratați mai favorabil decât fetele la evaluare sau admitere?

Da

Nu

11b. Dacă ați observat asemenea cazuri, din inițiativa sau sub influența cui credeți că s-a produs favorizarea?

Cadru didactic (bărbat)

Cadru didactic (femeie)

Conducerea instituției (bărbat)

Conducerea instituției (femeie)

Persoana favorizată însăși

Altă persoană (de ex., părinte, rudă, susținător extern) _____
(vă rugăm să specificați)

Nu cunosc

Nu e relevant (în cazul în care ați răspuns cu „nu” la întrebarea 11a)

11c. În opinia dumneavoastră, care a fost motivul favorizării observate?

Genul persoanei favorizate (faptul că este băiat / bărbat)

Relația personală / apropierea cu persoana care a favorizat

Performanța academică / comportamentul școlar

Statutul social sau profesional al familiei

Alt motiv _____
(vă rugăm să specificați)

Nu știu / nu pot aprecia

Nu e relevant (în cazul în care ați răspuns cu „nu” la întrebarea 11a)

1.2. Practici informale și oferirea de avantaje în educație

12a. În ultimii doi ani, vi s-a sugerat/propus, direct sau indirect, să oferiți bani, cadouri, produse sau alte avantaje personalului instituției de învățământ (de exemplu, „atenții”, „contribuții benevole”, „fondul clasei/grupeii”, participare la reparații ori amenajări)?

- Da, de mai multe ori
- Da, o dată
- Nu
- Prefer să nu răspund

12b. Cine a făcut sugestia?

- Bărbat
- Femeie
- Și femei, și bărbați
- Nu e relevant (în cazul în care ați răspuns cu „nu” la întrebarea 12a)

12c. Dacă ați acceptat sugestia/propunerea, principalul motiv a fost:

- Recunoștință personală (gest voluntar)
- Sugestie sau „cutumă” a colectivului (părinți, elevi, studenți)
- Teamă de consecințe dacă refuz (pentru mine sau copil)
- Dorința de a obține sau păstra locul dorit în instituție / grupă / clasă
- Alt motiv: _____
(vă rugăm să specificați)
- Nu e relevant (în cazul în care ați răspuns cu „nu” la întrebarea 12a)

13. În relația dumneavoastră cu instituția de învățământ, ați resimțit presiuni și, dacă da, cine le-a exercitat?

- Bărbat
- Femeie
- Și bărbați, și femei
- Nu cunosc
- Nu am identificat situații de presiune

14. Faptul că persoana care solicită sau primește bani, cadouri ori alte avantaje este bărbat sau femeie ar influența modul în care ați decide să raportați o astfel de situație?

- Nu, reacționez la fel indiferent de sex
- Da, aș raporta mai ușor dacă este bărbat
- Da, aș raporta mai ușor dacă este femeie

I. Diferențe de comportament și atitudine în educație

15. Credeți că femeile care lucrează în educație refuză mai des decât bărbații să accepte cadouri, bani sau alte avantaje de la elevi, studenți ori părinți?

- Da
- Nu
- Sunt la fel

16. Credeți că bărbații care lucrează în educație apelează mai des decât femeile la relații sau influență pentru a obține posturi, promovări sau avantaje?

- Da
- Nu
- Sunt la fel

17. Credeți că femeile, atunci când ajung în funcții de conducere (director, decan, șef de catedră), sunt mai atente la respectarea regulilor decât bărbații?

- Da
- Nu
- Sunt la fel

18. Credeți că femeilor le este mai greu decât bărbaților să fie promovate în funcții de conducere în sistemul de educație?

- Da
- Nu

III. Situații delicate sau abuzive

19a. Ați auzit cazuri în care o femeie (de exemplu, elevă, studentă, profesoară, angajată ori părinte care încerca să înscrie un copil într-o instituție de învățământ) a fost pusă într-o situație delicată, în care i s-au făcut propuneri sau cereri cu tentă personală ori sexuală pentru a obține o notă, o diplomă, un loc de studii sau un post?

- Da
- Nu

19b. Dacă ați auzit de asemenea cazuri, din partea cui a venit propunerea sau cererea respectivă?

- Cadru didactic (bărbat)
- Cadru didactic (femeie)
- Conducerea instituției (bărbat)
- Conducerea instituției (femeie)
- Alt angajat al instituției (bărbat)
- Alt angajat al instituției (femeie)
- Persoană din afara instituției (bărbat)
- Persoană din afara instituției (femeie)
- Nu cunosc
- Nu e relevant (în cazul în care ați răspuns cu „nu” la întrebarea 19a)

20a. Ați auzit cazuri în care un bărbat (elev, student, profesor) a fost pus într-o astfel de situație?

- Da
- Nu

20b. Dacă ați auzit de asemenea cazuri, din partea cui a venit propunerea sau cererea respectivă?

- Cadru didactic (bărbat)
- Cadru didactic (femeie)
- Conducerea instituției (bărbat)
- Conducerea instituției (femeie)
- Alt angajat al instituției (bărbat)
- Alt angajat al instituției (femeie)
- Persoană din afara instituției (bărbat)
- Persoană din afara instituției (femeie)
- Nu cunosc
- Nu e relevant (în cazul în care ați răspuns cu „nu” la întrebarea 23a)

21. Credeți că situațiile în care se fac propuneri sau cereri cu tentă personală ori sexuală, în schimbul unui beneficiu sau rezultat favorabil (de ex. un loc de studiu în instituția de învățământ, o notă, o diplomă, un post etc.), sunt la fel de grave ca propunerile sau cererile de bani ori servicii?

- Mai grave
- La fel de grave
- Mai puțin grave

IV. Reacții și raportare

22. Dacă victima unui abuz sau a unui act de corupție ar fi o femeie (elevă, studentă, profesoară), ați fi mai dispus(ă) să raportați cazul, decât dacă victima ar fi un bărbat?

- Da, mai dispus(ă)
- Nu, reacționez la fel
- Nu, aș fi mai rezervat(ă)

23. Dacă autorul unui act de corupție ar fi o femeie, ați fi la fel de dispus(ă) să raportați cazul ca și în situația în care ar fi un bărbat?

- Da, la fel
- Nu, mai ușor dacă e bărbat
- Nu, mai ușor dacă e femeie

24. Dacă ați afla că cineva cere sau primește bani, cadouri ori alte avantaje, ar conta pentru dumneavoastră faptul că persoana respectivă este bărbat sau femeie atunci când ați decide dacă să raportați situația?

- Nu, aș reacționa la fel indiferent de sex
- Da, aș raporta mai ușor dacă este bărbat
- Da, aș raporta mai ușor dacă este femeie

Anexa 2. Chestionar „ Femei și bărbați în fața corupției”

Acest chestionar are scopul de a identifica percepțiile și experiențele oamenilor cu privire la diferențele dintre femei și bărbați în raport cu fenomenul corupției – atât din perspectiva comportamentelor, cât și a modului în care sunt percepute situațiile de abuz, favoruri, presiuni sau nereguli.

Răspunsurile dumneavoastră sunt confidențiale și anonime. Nu se colectează nume, adrese sau alte date personale. Informațiile vor fi utilizate doar în scop de cercetare și analiză generală.

Vă rugăm să citiți atent fiecare întrebare și să selectați varianta care descrie cel mai potrivit opinia sau experiența dumneavoastră.

Alegeți o singură opțiune, dacă nu este indicat altfel.

Secțiunea A. Date generale (pentru uz statistic)

1. Sexul: Bărbat Femeie
2. Vârsta: sub 25 25–39 40–54 55 și peste
3. Mediul de trai: Urban Rural
4. Nivel de studii: Primare Medii Superioare
5. Ați lucrat vreodată într-o instituție de stat? Da Nu
6. În prezent activați în domeniul: Public Privat

Secțiunea B. Situații și percepții privind femeile și bărbații în corupția din educație

I. Situații trăite sau observate

7. Ați fost vreodată pus(ă) să dați bani, cadouri sau altceva ca să vi se rezolve o problemă?
 Da
 Nu
8. Persoana care a cerut sau a primit a fost bărbat sau femeie?
 Bărbat
 Femeie
 De ambele sexe
 Nu pot spune
 Nu e relevant (în cazul în care ați răspuns cu „nu” la întrebarea 7)
9. Din ce ați văzut sau auzit, femeilor li se cere mai des mită decât bărbaților?
 Da
 Nu

10. Din experiența dumneavoastră, bărbații oferă mai des mită decât femeile?
- Da
 - Nu
11. Credeți că femeile refuză mai des să se implice în situații de corupție (de exemplu: să dea sau să primească mită, să ofere cadouri ori favoruri pentru un serviciu)?
- Da
 - Nu
 - Sunt la fel ca bărbații
12. Credeți că bărbații au mai multe ocazii, decât femeile, să se implice în acțiuni de corupție, datorită funcției deținute sau din alte motive? (*Se pot selecta mai multe răspunsuri.*)
- Da, pentru că dețin funcții mai înalte
 - Da, din alte motive (ex.: mediul de lucru, influența prietenilor, mentalitatea)
 - Nu
13. Credeți că femeile care dețin funcții de conducere sunt expuse la riscuri de corupție (de ex.: presiuni de la superiori, nevoia de a-și păstra locul de muncă, dorința de a fi acceptate) la fel de mult ca și cele care nu dețin asemenea funcții?
- Da, sunt la fel de expuse
 - Nu, sunt expuse într-o măsură mai mare
 - Nu, sunt mai puțin expuse
 - Da, dar din motive diferite, decât funcția deținută

II. Locul femeilor și al bărbaților în funcții de conducere

14. Credeți că femeilor le este mai greu să ajungă în funcții de conducere?
- Da
 - Nu
15. Dacă ar fi mai multe femei în funcții de conducere, credeți că ar fi mai puțină corupție?
- Da
 - Nu
 - Ar fi la fel
16. Când o femeie aflată într-o funcție de conducere este implicată într-un caz de corupție, credeți că este judecată mai aspru decât un bărbat aflat într-o funcție similară?
- Da, este judecată mai aspru
 - Nu, este judecată la fel
 - Este judecată mai blând

III. Situații delicate sau abuzive

17. Ați auzit cazuri în care o femeie a fost pusă într-o situație delicată, în care i s-au făcut propuneri sau cereri cu tentă personală ori sexuală pentru a obține sau a păstra un loc de muncă ori un drept?

Da

Nu

18. Credeți că astfel de cazuri sunt la fel de grave ca situațiile în care se cere mită în bani?

Mai grave

La fel de grave

Mai puțin grave

19. Credeți că multe femei nu spun nimănui despre astfel de cazuri, de frică sau rușine?

Da

Nu

20. Ați auzit și de bărbați care au fost puși în situații asemănătoare (li s-au făcut propuneri sau cereri cu tentă personală ori sexuală)?

Da

Nu

IV. Comportamentul femeilor și al bărbaților

21. Credeți că femeile sunt, în general, mai corecte și mai atente la lege decât bărbații?

Da

Nu

Sunt la fel

22. Credeți că bărbații se bazează mai des pe relații, prietenii sau persoane cunoscute pentru a obține avantaje?

Da

Nu

23. Credeți că bărbații sunt mai ușor influențați de prieteni când e vorba să încalce o regulă sau o lege?

Da

Nu

Sunt la fel ca femeile

V. Reacții și raportare

24. Dacă ați vedea un act de corupție, ați fi dispus(ă) să-l anunțați unei persoane sau instituții responsabile (de exemplu: poliție, conducător, autoritate publică), indiferent dacă e implicat un bărbat sau o femeie?

Da

Nu

25. Dacă ați afla că o femeie este victima unui act de corupție, ați fi mai dispus(ă) să raportați cazul autorităților decât dacă victima ar fi un bărbat?

Da, mai dispus(ă)

Nu, reacționez la fel

Nu, aș fi mai rezervat(ă)

26. Dacă o femeie sau un bărbat ar comite un act de corupție, ați fi la fel de dispus(ă) să raportați cazul, indiferent de sexul persoanei implicate?

Da, la fel pentru ambele

Nu, mai ușor dacă e bărbat

Nu, mai ușor dacă e femeie